

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**ASPEKTY ZNEUŽITÍ NEREGULÉRNÍCH
CESTOVNÍCH DOKLADŮ PŘI OCHRANĚ
STÁTNÍCH HRANIC ČESKÉ REPUBLIKY
V PODMÍNKÁCH MEZINÁRODNÍHO LETIŠTĚ**

Autor práce: Barbora Lošaková, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Michaela Eichlerová

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2021

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.

Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Barbora Lošaková, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Aspekty zneužití neregulérních cestovních dokladů při ochraně státních hranic České republiky v podmínkách mezinárodního letiště

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Aspects of misuse of irregular travel documents while protecting the state borders of the Czech Republic in the conditions of an international airport

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. et Mgr. Michaela Eichlerová

Datum zadání bakalářské práce: listopad 2020

Cíl bakalářské práce:

Cílem bakalářské práce je posoudit problematiku neregulérních dokladů odhalených při hraniční kontrole na Inspektorátu cizinecké policie Praha-Ruzyně, včetně komparace podobných případů z členských států schengenského prostoru a Evropské unie. Závěrem bude analýza současné situace v souvislosti s pandemií COVID-19 a jejími dopady nejen na úkoly Inspektorátu cizinecké policie Praha-Ruzyně, ale i na celkový provoz mezinárodního letiště.

Student: Barbora Lošaková, DiS.	06.11.2020 <i>datum</i>	 <i>podpis</i>
Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Michaela Eichlerová	06.11.2020 <i>datum</i>	 <i>podpis</i>

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	23.11.20 <i>datum</i>	 <i>podpis</i>
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	1.12.20 <i>datum</i>	 <i>podpis</i>
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	1.12.20 <i>datum</i>	 <i>podpis</i>

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....
Barbora LOŠAKOVÁ, DiS.

Děkuji vedoucí bakalářské práce Mgr. et Mgr. Michaele Eichlerové za cenné rady,
připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

LOŠAKOVÁ, B. *Aspekty zneužití neregulérních cestovních dokladů při ochraně státních hranic České republiky v podmínkách mezinárodního letiště: bakalářská práce.* České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2021. 89 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. et Mgr. Michaela Eichlerová.

Klíčová slova: cizinecká policie, hraniční kontrola, mezinárodní letiště, nelegální migrace, neregulérní cestovní doklad, ochrana státních hranic, pandemie

Bakalářská práce pojednává o aspektech zneužívání neregulérních cestovních dokladů na mezinárodním letišti Praha-Ruzyně. Vedle překračování délky povoleného pobytu je to jedním z nejčastějších druhů nelegální migrace nejen na území ČR, ale i členských států schengenského prostoru a EU. Ochranu státních hranic zajišťují inspektoráty cizinecké policie, jejichž hlavním úkolem je provádění hraničních kontrol při překračování vnějších hranic ČR. Práce představí v teoretické rovině některé policejní databáze a další technické prostředky, které umožňují ve spolupráci s Letištěm Praha rychle a bezpečně odbavit tisíce cestujících denně a napomáhají odhalit osoby, které se pokusí na neregulérní cestovní doklady cestovat. Praktická část uvádí nejen obvyklé způsoby zneužívání neregulérních dokladů, ale rovněž i obdobné případy, se kterými se setkávají v ostatních státech schengenského prostoru a EU. Stejně jako jiné oblasti našeho života, tak i leteckou dopravu zasáhla pandemie COVID-19. Byla přijata řada opatření a omezení, která ovlivnila nejen úkoly Inspektorátu cizinecké policie Praha - Ruzyně a celkový provoz mezinárodního letiště, ale měla samozřejmě také dopad na oblast nelegální migrace.

ABSTRACT

LOŠAKOVÁ, B. *Aspects of Misuse of Irregular Travel Documents while Protecting the State Borders of the Czech Republic in the Conditions of an International Airport: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2021. 89 p. Supervisor: Mgr. et Mgr. Michaela Eichlerová.

Key words: Alien Police, Border Control, International Airport, Illegal Immigration, Irregular Travel Document, State Borders Protection, Pandemic Disease

This bachelor thesis deals with aspects of misuse of irregular travel documents at Praha-Ruzyně International Airport. Beside exceeding a period of time allowed to stay, it is one of the most common types of illegal immigration not only in the Czech Republic but also across Member States of the Schengen Area and the European Union. Inspectorates of Alien Police ensure the protection of state borders and their main duty is to carry out a border control for people entering and leaving the Czech Republic. This thesis in a theoretical level introduces some police databases and other technical support that enables a fast and safe check-in/out of thousands of travellers with a cooperation of Prague Airport. This notably helps to detect individuals trying to misuse irregular documents. The practical part presents not only common ways of misuse of irregular documents but also similar cases detected in Member States of the Schengen Area and the European Union. Just as the coronavirus COVID-19 pandemic affected other areas of our lives, so too affected the air transport. Number of declared regulations and restrictions not only had an impact on Inspectorate of Alien Police' duties and overall operation processes of an international airport but also affected the area of illegal immigration.

OBSAH

Úvod	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	11
2 Evropská integrace	13
2.1 Od Evropského společenství k Evropské unii	14
2.2 Schengenský prostor	17
3 Ochrana vnějších hranic Evropské unie a schengenského prostoru.....	19
3.1 Letiště Praha-Ruzyně.....	20
3.2 Hraniční kontrola	22
4 Informační systémy a související technická podpora.....	25
4.1 Kontrola v první a druhé linii z pohledu dokladů.....	26
4.2 Systém detekce obličejů a validátory palubních vstupenek.....	28
4.3 Národní situační centrum ochrany hranic	29
4.4 FRONTEX	30
4.5 Schengenský informační systém.....	30
4.6 Systém vstupu/výstupu	31
4.7 ETIAS	31
4.8 Mezinárodní policejní spolupráce.....	32
4.8.1 INTERPOL.....	33
4.8.2 EUROPOL.....	34
4.8.3 Společná centra policejní a celní spolupráce	34
5 Cestovní doklady opravňující k překročení vnější hranice	35
5.1 Cestovní doklady s biometrickými prvky	36
5.2 Zabezpečení dokladů	36

5.3	Mezinárodní organizace pro civilní letectví a Chicagská úmluva.....	37
5.4	Dokument číslo 9303 o strojově čitelných dokladech	39
5.5	Neregulérní doklady	40
5.6	Nejčastější způsoby zneužívání neregulérních dokladů	40
6	Nelegální migrace	42
6.1	Situace na vnější hranici České republiky v letech 2018 a 2019.....	43
6.2	Situace na vnější hranici České republiky leden a únor 2020	47
6.3	Zneužití letů v rámci schengenského prostoru	47
6.4	Trendy ve státech Evropské unie a schengenského prostoru.....	48
7	Pandemie COVID-19	50
7.1	Situace na vnější hranici České republiky od března 2020	50
7.2	Shrnutí.....	52
	Závěr.....	55
	Seznam použitých zdrojů	57
	Seznam zkratk a pojmů	66
	Seznam obrázků	69
	Seznam tabulek a grafů	70
	Přílohy	71

Úvod

Jednou ze strategií prevence a potlačování bezpečnostních hrozeb, která je součástí Bezpečnostní strategie ČR, je problematika mezinárodní migrace. Pro hodnocení migračních jevů a řešení možných hrozeb je určující účast ČR v EU a schengenském prostoru. Zrušení kontrol na vnitřních hranicích států EU významným způsobem ovlivňuje způsob ochrany území ČR i ve vztahu k potírání nelegální migrace a klade zvýšené nároky na spolupráci členských států EU při ochraně jejich vnějších hranic. V této oblasti proto ČR prosazuje využívání moderních velkokapacitních informačních systémů a budoucí zavedení systémů registrace vstupu a výstupu, které ve svých důsledcích přispějí k zajišťování bezpečnosti společného prostoru.¹ Podstatným aspektem nelegální migrace je zneužívání neregulérních cestovních dokladů za účelem překročení vnější hranice. Ochranu vnějších hranic ČR zabezpečují inspektoráty cizinecké policie na pěti veřejných mezinárodních letištích Praha-Ruzyně, Brno-Tuřany, Ostrava-Mošnov, Karlovy Vary a Pardubice. Dle informací uváděných střediskem AIM (letecká informační služba), má ČR v současné době dalších čtrnáct mezinárodních letišť, která jsou neveřejná.² Nejvytíženějším veřejným letišťem je mezinárodní letiště Praha-Ruzyně, které v roce 2019 odbavilo více jak 17 milionů cestujících, což představovalo náročnější provádění hraničních kontrol na vnější hranici. Vezme-li se v úvahu, že například na pracovišti odletů Terminálu 1 se nachází patnáct přepážek a samoobslužné automatické brány eGates, tak v nejvytíženějších časech počet zkontrolovaných osob mnohdy přesahoval 2 000 cestujících za hodinu. Znamenalo to často negativní vliv na důkladnost prováděné kontroly samotného cestovního dokladu. Nehledě na kontrolu dalších náležitostí nezbytných k odletu mimo schengenský prostor. V roce 2020 se počítalo s dalším nárůstem v počtu cestujících. Plánovala se modernizace letiště a nové destinace jako například dálková linka do Hanoje, kterou měl zajišťovat nový vietnamský letecký dopravce Bamboo Airways. Tyto plány zcela nebo částečně

¹ *Bezpečnostní strategie České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2015, s. 17 [cit. 2021-01-30]. Dostupné z WWW: <<https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/bezpecnostni-strategie-2015.pdf>>.

² *AD 1.3 Přehled letišť a heliportů* [online]. Praha: © 2021 AIM, Řízení letového provozu ČR, s.p., 25. 3. 2021 [cit. 2021-03-31]. Dostupné z WWW: <https://aim.rlp.cz/ais_data/www_main_control/frm_cz_aip.htm>.

zastavila pandemie COVID-19, v jejíž důsledku došlo v březnu 2020 v ČR k vyhlášení nouzového stavu a znovuzavedení kontrol na státní hranici. Téměř se zastavil nejen letecký provoz, ale výrazně se omezil i volný pohyb osob.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem bakalářské práce je představit náročnou, ale v mnoha ohledech zajímavou práci příslušníků Inspektorátu cizinecké policie na mezinárodním veřejném letišti Praha-Ruzyně při provádění hraniční kontroly s důrazem na problematiku zneužívání neregulérních cestovních dokladů při překračování vnější hranice schengenského prostoru. V konceptu hlavního cíle nesmí být opomenuta ani nelegální migrace s využitím letů v rámci schengenského prostoru, kdy právo volného pohybu mají nejen občané EU, ale i občané třetích zemí. Vedlejší cíl je zaměřen na dopady současné pandemie COVID-19 nejen na úkoly Inspektorátu cizinecké policie Praha-Ruzyně a na celkový provoz mezinárodního letiště, ale také na oblast nelegální migrace.

Bakalářská práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. Teoretická část nejprve nabídne stručnou historii EU doplněnou o přehlednou tabulku jejích členských států. Následuje historie vzniku schengenského prostoru opět doplněna přehlednou tabulkou členských států, která ukazuje, že ne každý stát EU je zároveň členským státem schengenského prostoru a naopak. Tato skutečnost je důležitá k pochopení role schengenského prostoru ve vztahu k provádění hraniční kontroly a dalších úkolů Inspektorátu cizinecké policie Praha-Ruzyně k zajištění ochrany vnějších hranic ČR. Dále se teoretická část věnuje specifikacím hraniční kontroly ve spojitosti s každoročním nárůstem v počtu cestujících na mezinárodním letišti Praha-Ruzyně a jeho plánované modernizaci. Vyjmenovává důležité policejní informační systémy a další technické prostředky, které umožňují ve spolupráci s Letištěm Praha efektivnější odbavení tisíce cestujících denně a napomáhají odhalit osoby, které se pokusí na neregulérní cestovní doklady cestovat. Zaměřuje se na jednotlivé druhy cestovních dokladů, jejich zabezpečení a vyzdvihuje význam Mezinárodní organizace pro civilní letectví (ICAO) v souvislosti se standardy v oblasti strojově čitelných cestovních dokladů. Následně rozebírá kategorie neregulérních cestovních dokladů předkládaných při hraniční kontrole a nejčastější způsoby jejich napadení.

Praktická část je zpracována metodou sběru dat v rámci autorčina služebního zařazení na Inspektorátu cizinecké policie Praha-Ruzyně, využitím informací ze souhrnných zpráv od policistů, kteří se v rámci náplně své služební činnosti zabývají analýzou rizik a rovněž z poznatků policistů, jejichž vyslání na jiná mezinárodní letiště

zajišťuje agentura FRONTEX. Zjištěné skutečnosti o situaci z let minulých, konkrétně 2018 a 2019, jsou komparační metodou porovnány s počátkem roku 2020 a s následným příchodem pandemie COVID-19. Pro lepší přehlednost jsou výsledky znázorněny v tabulkách a grafech a celá práce je doplněna sedmi názornými přílohami, které se váží k plánované modernizaci letiště, hraniční kontrole pomocí automatických odbavovacích bran, některým ochranným prvkům cestovních dokladů, příkladům neregulérních cestovních dokladů a vybraným statistickým údajům zjištěných v souvislosti s neregulérními cestovními doklady na Inspektorátu cizinecké policie Praha-Ruzyně.

2 Evropská integrace

Úvahy o jednotné Evropě provázejí její obyvatele již od středověku. První panovník, který se pokusil založit mírovou unii v Evropě, byl český král Jiří z Poděbrad, který vyslal v letech 1464 až 1467 do západní Evropy diplomatické poselstvo. Jeho pokus neuspěl kvůli přílišné náboženské nesnášenlivosti a nepřekonatelným rozporům mezi panovníky v bojích o moc. Poté se po dlouhá staletí v Evropě válčilo a probíhalo soupeření o území i trhy. Avšak myšlenka sjednocené mírové Evropy se objevovala stále. Významným impulsem pro novou snahu o mírovou spolupráci a vytvoření systému bezpečnosti v Evropě byla tragédie I. světové války, která postihla především evropský kontinent. Víra v nutnost zabránit opakování katastrofy takového rozsahu vedla k myšlenkám, v nichž se začaly stále častěji objevovat hlasy volající po integraci všech evropských států (často na federálním základě-tedy vytvoření Spojených států evropských po vzoru Spojených států amerických). Na tomto principu vychází panevropské hnutí, které vzniklo jako reakce na válečné hrůzy. Vznik diktátorských režimů v Itálii a později i v Německu na straně jedné a stalinistická ideologie propagovaná Sovětským svazem na straně druhé nebyly snahám o mírové soužití a evropskou integraci na zásadě rovnosti a vzájemné výhodnosti nakloněny. Rozpoutání II. světové války a následujících bezmála šest válečných let odsunulo všechny integrační snahy do pozadí. Téma Spojených států evropských se objevilo znovu v projevu britského politika Winstona Churchilla dne 19. září 1946 ve švýcarském Curychu.³ Vliv tohoto projevu společně s myšlenkami panevropského hnutí se odrazil v zaměření evropské integrace po II. světové válce, kdy jejím cílem bylo vytvoření mírového soužití evropských států bez použití války jako prostředku k řešení sporů a zajištění vzájemného hospodářského blahobytu.⁴

³ BALLA, J. *Evropská integrace*. Ostrava: Advertis, 2000, s. 4. ISBN 80-900907-0-2.

⁴ BOHÁČKOVÁ, I., JENÍČEK, V., SVATOŠ, M. *Evropská integrace*. Praha: Credit, 2003, s. 11. ISBN 978-80-213-0983-8.

2.1 Od Evropského společenství k Evropské unii

Evropská unie, jak ji známe dnes, vznikla v roce 1993 na základě *Smlouvy o Evropské unii*, známější jako Maastrichtská smlouva, která navazovala na evropský integrační proces započatý v padesátých letech. Do přijetí Maastrichtské smlouvy se EU označovala jako Evropské společenství.⁵ Právní systém EU prošel dlouhodobým postupným vývojem. Smlouvy, které byly postupně přijímány, vytvořily právní rámec jejího současného fungování. Základy EU byly položeny několika smlouvami:

- *Pařížskou smlouvou*, kterou bylo v roce 1951 založeno Evropské společenství uhlí a oceli a
- *Římskými smlouvami*, jimiž bylo v roce 1957 založeno Evropské hospodářské společenství a Evropské společenství pro atomovou energii (Euratom).

Tyto zakládající smlouvy byly později pozměněny:

- *Jednotným evropským aktem* (1986),
- *Amsterodamskou smlouvou* (1997),
- *Smlouvou z Nice* (2001) a
- *Lisabonskou smlouvou* (2009).

Tyto smlouvy vytvořily pevné právní vazby mezi členskými státy Evropského společenství, pozdější Evropské unie. První krok k evropské integraci učinilo šest států (Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko a Spolková republika Německo) vytvořením společného trhu uhlí a oceli. Tyto státy jsou označovány za zakládající státy nebo také zakládající šestku. Následně proběhlo rozšíření EU o dalších 22 států celkem v sedmi etapách. Největší rozšíření bylo realizováno v roce 2004, kdy do EU vstoupilo deset nových států. Jedním z nich byla i Česká republika (1. května 2004). Zatím posledním státem bylo v roce 2013 Chorvatsko.⁶

⁵ MOUDRÝ, M. *Evropská unie v kostce*. Praha: Jalna, 2017, s. 14. ISBN 978-80-86396-88-0.

⁶ MOUDRÝ, M. *Evropská unie v kostce*. Praha: Jalna, 2017, s. 28. ISBN 978-80-86396-88-0.

V současné době má EU o jeden členský stát méně (celkem 27 států). Po téměř 50 letech Spojené království dne 31. prosince 2020 vystoupilo z EU (tzv. BREXIT). V rámci jednání o budoucím partnerství EU se Spojeným královstvím po brexitu byla dne 30. prosince 2020 podepsána dohoda o obchodu a spolupráci mezi těmito stranami. Dohoda mimo jiné upravuje policejní spolupráci a justiční spolupráci v trestních věcech.⁷ Velká Británie se již od svého vstupu do Společenství roku 1973 stavěla k integračnímu projektu skepticky. Rozdělení společnosti v otázce vstupu bylo viditelné v referendu o setrvání, které se konalo o dva roky později. Po roce 2009 výrazně vrostla podpora euroskeptické Strany nezávislosti Spojeného království a v roce 2013 konzervativní premiér David Cameron oznámil, že v případě znovuzvolení ve volbách v roce 2015 vypíše referendum o odchodu z EU. To se nakonec konalo 23. června 2016, kdy se pro vystoupení z EU vyslovila polovina voličů.⁸ Pro lepší přehled o členských státech EU byla vytvořena přehledná tabulka [*Tabulka 1*], která představuje členské státy seřazené podle roku jejich vstupu do EU. Následně ukazuje, zda konkrétní stát je rovněž členem schengenského prostoru.

⁷ *BREXIT* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2021 [cit. 2021-02-03]. Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/clanek/brexit.aspx>>.

⁸ FIALA, P., KRITÍLEK, O., PITROVÁ, M. *Evropská unie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018, s. 230. ISBN 978-80-7325-450-6.

Tabulka 1: Členské státy EU

ČLENSKÉ STÁTY EU	DATUM VSTUPU DO EU	ČLENEM SCHENGENSKÉHO PROSTORU
Belgie Francie Itálie Lucembursko Německo Nizozemsko	1. ledna 1958	Ano Ano Ano Ano Ano Ano
Dánsko Irsko Spojené království (vystoupilo z EU 31. prosince 2020)	1. ledna 1973	Ano Ne Ne
Řecko	1. ledna 1981	Ano
Portugalsko Španělsko	1. ledna 1986	Ano Ano
Finsko Rakousko Švédsko	1. ledna 1995	Ano Ano Ano
Česko Estonsko Kypr Litva Lotyšsko Maďarsko Malta Polsko Slovensko Slovinsko	1. května 2004	Ano Ano Ne Ano Ano Ano Ano Ano Ano Ano
Bulharsko Rumunsko	1. ledna 2007	Ne Ne
Chorvatsko	1. července 2013	Ne

Zdroj Tabulky 1⁹

⁹ Vlastní zpracování. Údaje čerpány z: *Countries* [online]. EU: Europe.eu, 2021 [cit. 2021-02-03]. Dostupné z WWW: <https://europa.eu/european-union/about-eu/countries_en>.

2.2 Schengenský prostor

Území schengenského prostoru a EU není shodné [Tabulka 2]. Někteří členové EU nejsou členy schengenského prostoru (Bulharsko, Rumunsko, Kypr a Chorvatsko, Irsko se účastní jen bezpečnostní spolupráce, ale ponechalo si kontroly na hranicích) a zároveň jsou členy schengenského prostoru některé nečlenské země EU (Island, Norsko, Švýcarsko, Lichtenštejnsko).¹⁰ Název schengenského uskupení je odvozen od lucemburské vesnice Schengen, kde byla 14. června 1985 **Belgií, Francií, Německem, Lucemburskem a Nizozemskem** podepsána *Schengenská dohoda* a o 5 let později *Schengenská prováděcí úmluva*, která stanovila, jak bude probíhat rušení kontrol na společných hranicích. V březnu 1995 byl proces v praxi zahájen a začalo postupné připojování dalších členských států (smluvní státy schengenského prostoru). Kromě původních pěti signatářských států *Schengenské dohody* se proces týkal také **Španělska a Portugalska**. I když se **Itálie** připojila již v roce 1990 a **Řecko** v roce 1992, jejich plné zapojení se oddálilo. Itálie kontroly na vnitřních hranicích plně zrušila v roce 1998 společně s **Rakouskem**, které připojilo svůj podpis k *Schengenské prováděcí úmluvě* v dubnu 1995. Řecko zrušilo kontroly v roce 2000. **Dánsko** spolu s **Finskem a Švédskem** následovalo v roce 1996. Zapojení **Norska a Islandu** formálně vyřešila zvláštní dohoda o přidružení, která znamenala rozšíření schengenského prostoru poprvé o nečlenské státy EU. Ke zrušení kontrol na hranicích s pěti severskými státy došlo v roce 2001. V prosinci 2007 se součástí stalo naráz devět členských států EU: **Česko, Estonsko, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinsko**. V roce 2008 se schengenský prostor rozšířil o **Švýcarsko** a posledním státem se v roce 2011 stalo **Lichtenštejnsko**.¹¹

¹⁰ EICHLER, J., et al. *Evropská bezpečnost 30 let po skončení studené války*. Praha: Oeconomica, nakladatelství VŠE, 2019, s. 75. ISBN 978-80-245-2296-8.

¹¹ MACHOTKOVÁ, Š. *Co je Schengen* [online]. Praha: Euroskop, Copyright © 2005-2021 Vláda ČR [cit. 2021-02-03]. Dostupné z WWW: <<https://www.euroskop.cz/300/sekce/co-je-schengen>>.

Tabulka 2: Členské státy EU a schengenského prostoru (vlastní zpracování)

ČLENSKÉ STÁTY EU/SCHENGENSKÉHO PROSTORU
Belgie
Bulharsko
Česko
Dánsko
Estonsko
Finsko
Francie
Chorvatsko
Irsko
Island
Itálie
Kypr
Lichtenštejsko
Litva
Lotyšsko
Lucembursko
Maďarsko
Malta
Německo
Nizozemsko
Norsko
Polsko
Portugalsko
Rakousko
Rumunsko
Řecko
Slovensko
Slovinsko
Spojené království (vystoupilo z EU 31. prosince 2020)
Španělsko
Švédsko
Švýcarsko

3 Ochrana vnějších hranic Evropské unie a schengenského prostoru

Na základě Rozhodnutí Rady EU ze dne 6. prosince 2007 došlo k 21. prosinci 2007 k plnému zapojení ČR do schengenského prostoru. K tomuto datu došlo ke zrušení kontrol na pozemních hranicích ČR. Dne 30. března 2008 došlo ke zrušení kontrol na mezinárodních letištích ČR s vnější hranicí u letů v rámci schengenského prostoru, přičemž se v této oblasti začalo plně postupovat dle schengenských pravidel.¹² Hraniční kontroly nadále zůstaly u letů mimo schengenský prostor, tedy vnějších letů. Vnější letem rozumíme let z území členského státu (schengenského prostoru) na území jiného než členského státu (schengenského prostoru) anebo naopak. Dále také let s mezipřistáním na území jiného než členského státu (schengenského prostoru).¹³ Již ke dni vstupu ČR do EU 1. května 2004 musely být na všech mezinárodních letištích mimo jiné vyčleněny přepážky pasového odbavení pouze pro občany zemí EU. Větší požadavky na letištní infrastrukturu byly kladeny na připojení ČR do schengenského prostoru. Za tímto účelem musel být oddělen tok cestujících do destinací v schengenském prostoru od toku cestujících do destinací mimo schengenský prostor na vnějších letech, a to jak na příletu, tak na odletu. Z důvodu naplnění těchto požadavků, a také pro zvýšení kapacity odbavených cestujících, se provozovatelé pěti největších letišť v ČR rozhodli k fyzickému oddělení těchto cestujících prostřednictvím výstavby nových letištních terminálů a rekonstrukcí terminálů stávajících. Těmito letišti byly Praha-Ruzyně, Brno- Tuřany, Ostrava-Mošnov, Karlovy Vary a Pardubice. Financování této investiční činnosti bylo plně v kompetenci provozovatelů letišť.¹⁴ Pro plnění úkolů ochrany vnějších hranic jsou na těchto pěti veřejných **mezinárodních letištích** zřízeny Ředitelstvím služby cizinecké police **inspektoráty** cizinecké policie. Nejdůležitější

¹² MACHOTKOVÁ, Š. *Vstup ČR do Schengenu* [online]. Praha: Euroskop, Copyright © 2005- 2021 Vláda ČR [cit. 2021-02-04]. Dostupné z WWW: <<https://www.euroskop.cz/8750/sekce/vstup-cr-do-schengenu/>>.

¹³ ČESKO. § 2 odst. 1 písm. b) zákona č. 191 ze dne 25. května 2016, o ochraně státních hranic České republiky a o změně souvisejících zákonů (zákon o ochraně státních hranic). In *Sbírka zákonů České republiky*. 2016, částka 72 [cit. 2021-02-04]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-191#p2-1-b>>.

¹⁴ *Schengen* [online]. Praha: Copyright © 2021 Ministerstvo dopravy ČR [cit. 2021-03-19]. Dostupné z WWW: <<https://mdcr.cz/Dokumenty/Letecka-doprava/Pravni-predpisy/Schengen>>.

činnosti, které inspektoráty vykonávají na vnějších hranicích, jsou **hraniční kontrola** osob překračující vnější schengenskou hranici a vybrané úkoly na úseku ochrany bezpečnosti civilní letecké dopravy.¹⁵ Mezi tyto úkoly patří například zajištění bezpečnosti veřejného a neveřejného prostoru letiště, ochrana vnějšího perimetru letiště, dohled na úseku dovozu a vývozu zbraní a střeliva.

3.1 Letiště Praha-Ruzyně

Veřejné mezinárodní letiště Praha-Ruzyně v roce 2017 odbavilo přes 15 miliónů cestujících. V roce 2018 to již bylo téměř 17 miliónů, kdy letní letový řád nabízel 157 destinací. V roce 2019 se počínaje posledním březnovým dnem létalo do 162 destinací a v nabídce bylo zatím nejvíce přímých dálkových spojení v novodobé historii. Ke dni 13. prosince **2019** byla překonána hranice **17 milionů** odbavených **cestujících** a také v roce 2020 se počítalo s dalším nárůstem, ať už šlo o nové destinace nebo navýšení frekvence jednotlivých linek.¹⁶ Letiště v té době bylo na hraně své maximální kapacity. Byl proto vypracován projekt [*Příloha I*], který do roku 2028 počítá s rozšířením druhého terminálu za 16 miliard korun. Jde například o novou paralelní dráhu, která zvýší kapacita vzletů a přistání, čímž by se měl omezit noční provoz. Dále se rozšíření projeví na devíti nových kontaktních letadlových stáních s nástupními mosty a bránami pro letadla na krátké a střední tratě a také pět alternativních letadlových stání využitelných pro odbavení dálkových letů. Toto rozšíření by mělo dále přispět k navýšení kapacity letiště postupně až k 30 milionům odbavených pasažérů za rok. Do roku 2035 by to mělo být až 23 milionů cestujících za rok.¹⁷

¹⁵ *Cizinecká policie na vnějších hranicích-mezinárodních letištích* [online]. Praha: Národní kontrolní autorita, 2021 [cit. 2021-02-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.abceasygo.cz/web/nkaczech/cizinecka-policie-na-vnejsich-hranicich-mezinarodnich-letistich>>.

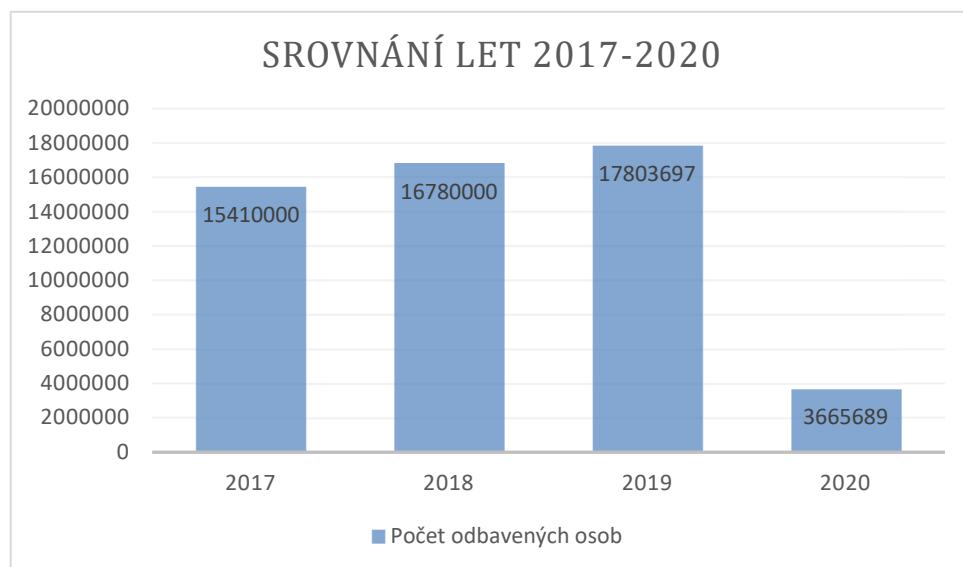
¹⁶ *Letiště Praha dosáhlo po roce dalšího rekordu* [online]. Praha: Letiště Praha, Copyright 2021 © Letiště Praha, a. s., 13. 12. 2019 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z WWW: <<https://www.prg.aero/letiste-praha-dosahlo-po-roce-dalsiho-rekordu-odbavilo-letos-jiz-17-milionu-cestujicich>>.

¹⁷ *Pražské letiště chce do roku 2028 rozšířit druhý terminál za 16 miliard korun* [online]. Praha: Euro.cz, Copyright © 2021 Internet Info, s.r.o., 13. 11. 2019 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z WWW: <<https://www.euro.cz/byznys/prazske-letiste-chce-do-roku-2028-rozsirit-druhy-terminal-za-16-miliard-korun>>.

Koncem roku 2019 se objevily první zprávy o pandemii **COVID-19**, která se v ČR naplno projevila na jaře 2020 a zasáhla všechny oblasti našeho života. Bohužel právě oblast cestovního ruchu, a s ní spojenou leteckou dopravu, zasáhla pandemie nejhůře. Předseda představenstva Letiště Praha Václav Řehoř v rozhovoru pro Pražský deník uvedl, že loňský rok **2020**, který byl pro leteckou dopravu nejhorším v historii, zakončilo Letiště Praha **poklesem** počtu cestujících o **79 %**. Za celý rok zde prošlo odbavením pouze 3,6 milionu cestujících, což je nejhorší výsledek od roku 1995. Dále ze zveřejněných dat vyplývá, že se loni na Letišti Praha uskutečnilo celkem 54 163 vzletů a přistání. Oproti roku 2019 klesl počet pohybů o 65 %. Nejrušnějším měsícem uplynulého roku byl leden, kdy bylo odbaveno přes milion cestujících, což představuje dosavadní historický rekord za tento měsíc. Nejvíce lidí prošlo terminálem v pátek 3. ledna 2020, během kterého cestovalo přes Prahu bezmála 50 000 lidí. Od vyhlášení nouzového stavu dne 12. března 2020 však přišel prudký pád. Do konce roku prošlo letištem jen 1,6 milionu cestujících. Takové počty bývaly přitom běžné za jediný měsíc. Během léta v důsledku rozvolnění protiepidemických opatření odbavilo letiště 600 000 lidí. Poté přišel opět propad, který se zastavil až v prosinci, kdy se počet cestujících meziměsíčně vyhoupl skoro na dvojnásobek. V porovnání s prosincem 2019 se však jedná o výrazný pokles cestujících o 92 %. Nejvíce lidí letělo v průběhu měsíce na linkách mezi Prahou a Amsterdamem, Kyjevem a Dubají. Ze zemí pak nejvíce lidí cestovalo z nebo do Nizozemska, Španělska a Velké Británie. Mezi nejoblíbenější destinace se kromě velkých evropských měst, která slouží jako přestupní body pro navazující lety, objevily Hurghada, Malaga, Barcelona nebo ostrov Tenerife. Během prosince se na Letišti Praha realizovalo celkem 2730 letů, což je o 76 % méně než ve stejném měsíci v roce 2019. Do těchto statistik se souhrnně započítávají pravidelné, charterové, privátní i cargo lety.¹⁸ Ačkoliv modernizace Letiště Praha by byla jistě pro ČR přínosem, tak vzhledem k současné krizi je velmi obtížné odhadnout, zda a kdy se v budoucnosti vůbec s výstavbou započne.

¹⁸ *Nechtěný rekord. Letiště v Ruzyni hlásí nejméně cestujících za 25 let* [online]. Praha: Copyright © VLTAVA LABE MEDIA a.s., 2021, 22. 1. 2021 [cit. 2021-02-07]. Dostupné z WWW: <https://prazsky.denik.cz/zpravy_region/letiste-odlety-odbaveni-dovolena-hurghada-tenerife-omezeni.html>.

Graf 1: Srovnání počtu odbavených osob na letišti Praha-Ruzyně 2017-2020

Zdroj Grafu 1¹⁹

3.2 Hraniční kontrola

Po realizaci zrušení kontrol na pozemních hranicích zůstaly hraniční kontroly na hraničních přechodech v ČR pouze na mezinárodních letištích při překračování vnějších hranic schengenského prostoru. Hlavním účelem hraniční kontroly na hraničních přechodech je ověřit, zda osoby překračující hranici splňují podmínky pro překročení vnějších hranic schengenských států. Hraniční kontrola se týká i předmětů, které jsou v držení osob překračujících hranice. Je to tedy kontrola prováděná za účelem ověření, zda osobám, jejich dopravním prostředkům a předmětům, které mají v držení, může být povolen vstup na území schengenských států nebo je mohou opustit.²⁰ Hlavní pozornost je směřována na dokumenty prokazující identitu osoby a její právo překročit hranici,

¹⁹ Vlastní zpracování. Údaje čerpány z: viz Poznámka¹⁶ a MAJER, M. *Cizinecká policie. Bilance roku 2020* [online prezentace]. Praha: © 2021 Policie ČR, Ředitelství služby cizinecké policie, 4. 2. 2020 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/bilance-roku-2020-z-pohledu-cizinecke-policie.aspx>>.

²⁰ MINISTERSTVO VNITRA. *Pokyn ředitele Ředitelství služby cizinecké policie č.11/2019, o hraniční kontrole a zajišťování ochrany civilního letectví na mezinárodních letištích* [interní akty řízení]. Praha: Policejní prezidium ČR, 2019. Čl. 2 písm. j) a Čl. 4.

ověření platnosti cestovních dokumentů, a na sledování známek pozměnění či padělání. Tyto pojmy jsou dále vysvětleny v podkapitole o neregulérních dokladech (viz podkapitola 5.5). Pravidla, kterými se řídí opatření na ochranu hranic ve vztahu k osobám překračujícím vnější hranice členských států Unie, jsou stanovena v *Narřízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2016/399* ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex).²¹ **Minimální** kontrola se provádí u občanů EU (včetně občanů ČR), Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska, kteří mají podle tohoto nařízení právo na volný pohyb. **Důkladná** kontrola se provádí u příslušníků třetích zemí, kteří mají povinnost předložit platný cestovní doklad, platné krátkodobé vízum anebo mají vydané platné dlouhodobé vízum. Rozdíl je v délce doby pobytu na území členských států uvedené na vízu. Krátkodobým pobytem se podle zákona o pobytu cizinců rozumí doba maximálně 90 dní v období 180 dnů. Dlouhodobým pobytem je to doba nad 90 dnů. Dále mohou být držiteli povolení k pobytu. V rámci krátkodobého pobytu je rovněž možné pro příslušníky třetích zemí překročit vnější hranice schengenského prostoru pouze na základě platného cestovního dokladu. Opravňují je k tomu mezinárodní smlouvy o bezvízovém styku, což jsou dvoustranné mezinárodní smlouvy, uzavřené mezi ČR a druhým státem, o zrušení vízové povinnosti pro pobyt na území ČR na základě cestovního pasu. Občané těchto států, kteří jsou držiteli cestovních pasů mohou vstoupit a pobývat na území druhé strany po stanovenou dobu a za splnění podmínek dle příslušné smlouvy. Seznam platných bilaterálních smluv vydává Ministerstvo zahraničních věcí ČR.²²

Další důležité podmínky²³, které kodex stanoví příslušníkům třetích zemí pro vstup na území schengenského prostoru (překročení vnější hranice), jsou platnost

²¹ EU. *Narřízení Evropského parlamentu a Rady 2016/399* ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex) (kodifikované znění) [cit. 2021-02-08]. Dostupné z WWW: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32016R0399>>.

²² KURŽEJA, J., et al. *Cizinecká a pohraniční policie I*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2002, s. 17. ISBN 80-7251-087-8.

²³ EU. *Narřízení Evropského parlamentu a Rady 2016/399* ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex) (kodifikované znění) [cit. 2021-02-08]. Článek 8. Dostupné z WWW: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32016R0399>>.

cestovního dokladu nejméně tři měsíce po předpokládaném datu odjezdu z území členských států a jeho vydání v předchozích deseti letech, zdůvodnění účelu a podmínek předpokládaného pobytu a doložení dostatečných prostředků pro obživu jak na dobu předpokládaného pobytu, tak na návrat do své země. Z hlediska bezpečnosti se dále ověřuje, zda nejsou osobami vedenými v Schengenském informačním systému (viz podkapitola 4.5), kterým má být odepřen vstup a nejsou považováni za hrozbu pro veřejný pořádek, vnitřní bezpečnost nebo veřejné zdraví, což v současné době může představovat situace způsobená pandemií COVID-19.

4 Informační systémy a související technická podpora

Na veřejných mezinárodních letištích v ČR provádí policisté hraniční kontrolu ve dvou liniích. Policisté při hraniční kontrole v první linii provádí prověřování-lustraci osob a cestovních dokladů prostřednictvím informačního systému KODOX; v případě technických obtíží systému KODOX policisté prověřují v informačním systému CIS, popřípadě v informačním systému DOTAZY. Pro účely přijímání a vyhodnocování údajů o cestujících na vnějších letech a o letových plánech, zaslaných leteckým dopravcem nebo velitelem letadla, využívá inspektorát informační systém OBZOR.²⁴ Tato povinnost leteckého dopravce vychází ze zákona o civilním letectví, který za účelem zdokonalení hraničních kontrol a boje proti nedovolenému přistěhovalectví upravuje předávání údajů o cestujících, kteří překročí vnější hranici. Údaje jsou zasílány útvaru Policie ČR, který je věcně příslušný k provedení hraniční kontroly na letišti, elektronicky na jeho žádost (v případě poruchy jiným vhodným způsobem), a to neprodleně po doručení žádosti, nejdříve však po ukončení nástupu všech cestujících do letadla. Předávaným údajem je mimo jiné jméno, příjmení, datum narození, státní příslušnost, číslo a typ cestovního dokladu, kterým se cestující prokázal nebo také celkový počet cestujících příslušného letu.²⁵ Porušením této povinnosti se letecký dopravce dopustí přestupku, za který mu hrozí pokuta až 500 000 korun. Na Inspektorátu služby cizinecké policie Praha-Ruzyně jsou žádostmi a následnou lustrací těchto údajů v systému OBZOR pověřeni specialisté na vyhodnocování dokladů, kteří v případě pozitivního záznamu předají zjištěné skutečnosti na dozorčí pracoviště příletů Terminálu 1.

²⁴ MINISTERSTVO VNITRA. *Pokyn ředitele Ředitelství služby cizinecké policie č.11/2019, o hraniční kontrole a zajišťování ochrany civilního letectví na mezinárodních letištích [interní akty řízení]*. Praha: Policejní prezidium ČR, 2019. Čl. 5.

²⁵ ČESKO. § 69 odst. 1 zákona č. 49 ze dne 6. března 1997, o civilním letectví a o změně a doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1997, částka 17 [cit. 2021-02-07]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1997-49#p69-1-2>>.

4.1 Kontrola v první a druhé linii z pohledu dokladů

Policista v první linii nejprve fyzicky ověří celistvost dokladu, celkový vzhled, platnost a porovná podobu osoby, kterou má před sebou s fotografií v dokladu. Jestliže je osoba státní příslušník třetí země, který podléhá vízové povinnosti, ověří, zda je držitelem platného víza. Dále provede kontrolu přechodových razítek, a to i v případě, že podléhá dohodám/úlevám z vízové povinnosti. Následně se strana s osobními údaji naskenuje ve čtecím zařízení, které je napojeno na systém KODOX. Lustrací je poté zjištěna například platnost víza a průjezdy v rámci schengenského prostoru. V případě pozitivního záznamu (osoba nebo doklad v pátrání, osobě byl ukončen pobyt apod.) se provede další kontrola v pomocných systémech DOTAZY nebo CIS. K ověření dokladů lze užít databázi dokladů DATEX přístupnou na intranetových stránkách Národního centra pro kontrolu dokladů spadající pod Ředitelství služby cizinecké policie.

Nastane-li situace, kdy nelze dokončit kontrolu v první linii, věc se předá na druhou linii. Účelem kontroly ve druhé linii je důkladné prověření všech náležitostí, které nelze provést v první linii. Jedná se o celou řadu úkonů od důkladné kontroly cestovního dokladu, pokud vznikne důvodné podezření o pravosti nebo platnosti (uznání dokladu ČR), přes prověřování údajů na základě záznamu v policejních pátracích databázích (osoba se nachází například v Evidenci nežádoucích osob), až po odepření vstupu či zahájení řízení o správním vyhoštění. Do kontroly v druhé linii patří také specialisté na vyhodnocování cestovních dokladů a specialisté na trestní a správní řízení, kteří mimo běžné cizinecké systémy mají přístup do systémů jako je OBZOR nebo VIS. Právě specialisté na vyhodnocování cestovních dokladů sepisují odborná vyjádření v případech, kdy je zachycen neregulérní doklad, o jehož pravosti a platnosti vznikly pochybnosti. Jedná se o písemné a obrazové porovnání pravého a zachyceného dokladu.

Ke své práci používají například speciální lupy [Obrázek 1] nebo mikroskop. Asi nejpodstatnějším přístrojem je videospektrální komparátor [Obrázek 2], který umí rozkládat světlo na jednotlivé vlnové délky a ukládat do paměti jednotlivé části dokladu. Podstatou je porovnání originálu se zkoumaným dokladem. Policisté jsou díky těmto přístrojům schopni během několika okamžiků určit, zda se jedná o padělaný nebo pozměněný doklad a určit rozsah padělání.²⁶

Obrázek 1: Lupa REGULA-přenosný ověřovací přístroj na kontrolu ochranných prvků

Obrázek 2: Videospektrální komparátor

Zdroj Obrázku 1²⁷

Zdroj Obrázku 2²⁸

²⁶ KUDLÁČKOVÁ, B. *Schengenbus na IDETU* [online]. Praha: © 2021 Policie ČR, 7. 5. 2009. [cit. 2021-02-07]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/fotogalerie/schengenbus-na-idetu.aspx>>.

²⁷ JAROŠ, P. *Videospektrální komparátor* [online]. Praha: © 2021 Policie ČR, 13. 9. 2016 [cit. 2021-02-09]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/fotogalerie/videospektralni-komparator.aspx>>.

²⁸ *Ověřovací přístroj* [online]. Praha: Krimi LT seznam.cz, 2021 [cit. 2021-02-09]. Dostupné z WWW: <www.krimi-ltsezam.cz/cs/overovaci-pristroj-lupa-regula-1019m-01>.

4.2 Systém detekce obličejů a validátory palubních vstupenek

V oblasti týkající se cestujících na letišti Praha-Ruzyně, kteří opouští schengenský prostor, již před samotnou hraniční kontrolou proběhne v odletové hale Terminálu 1 jejich kontrola v systému LETIŠTĚ (detekce obličejů). Tento systém slouží k lepšímu monitorování cestujících, kteří se na letišti a v jeho okolí pohybují. Jde o speciální kamerový systém, který porovnává rysy obličejů cestujících, jakmile projdou pod detekčními body. Tyto údaje jsou zaslány do národní pátrací evidence PATROS (pátrání po osobách), která vyhodnotí možné shody. Poté je vyslanou hlídkou nutné

Obrázek 3: Validátory palubních vstupenek

ověřit, zda se skutečně jedná o osobu v záznamu. Podle zprávy vedoucího odboru Inspektorátu cizinecké policie Praha-Ruzyně bylo například za rok 2019 díky tomuto systému zjištěno přes sto pozitivních záznamů detekce obličeje osob vedených v PATROS. Další pomocná kontrola proběhne při vstupu cestujících k přepážkám hraniční kontroly, kde přiloží čárový kód na své palubní vstupence (vytištěné či uložené v mobilním zařízení) na snímací senzor validátorů palubních vstupenek [Obrázek 3]. Toto letištní zařízení je propojené s policejním systémem KODOX a pomáhá tak ověřit pravou destinaci osoby v případě, že má v úmyslu svou destinaci změnit většinou za účelem nelegální migrace. Tato problematika je dále popsána v podkapitole, která se zabývá nejčastějšími způsoby zneužívání neregulérních dokladů na letišti Praha-Ruzyně (viz podkapitola 5.6).

Zdroj Obrázku 3²⁹

²⁹ ČERNÝ, J. *Exkurze na ICP Praha Ruzyně* [online]. Praha: Vyšší policejní škola a střední policejní škola Ministerstva vnitra Praha, 21. 3. 2017 [cit. 2021-02-09]. Dostupné z WWW: <<https://www.skolamv.cz/170-aktuality/fotogalerie-a-akce-skoly/390-exkurze-na-icp-praha-ruzyne.html>>.

Jakmile cestující projdou přes validátory palubních vstupenek, pokračují na přepážky hraniční kontroly anebo použijí samoobslužné automatické brány eGate v případě, že se jedná o občana EU, Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska, staršího 15 let, který má vydaný biometrický pas. (viz podkapitola 5.1).

4.3 Národní situační centrum ochrany hranic

Jedinečné pracoviště Policie ČR a Celní správy ČR zahájilo svou činnost 4. června 2019. Spadá do působnosti Ředitelství služby cizinecké policie a jeho hlavním úkolem je posílení bezpečnosti vnějších hranic. Vzhledem k problematické situaci, která vyvstala spolu s velkou migrační vlnou v letech 2015-2016, bylo zřízení tohoto centra velkou potřebou v rámci celého schengenského prostoru.

Obrázek 4: Národní situační centrum ochrany hranic

V současné době tak může plnit nejen národní, ale také evropské operační úkoly. Doba služby je v tomto centru nepřetržitá a plní funkci operačního pracoviště. K těmto účelům využívá evropský systém ochrany hranic EUROSUR, který mimo jiné poskytuje možnost sdílet pozice sil a prostředků při společných operacích. V rámci tohoto pracoviště [Obrázek 4] jsou provozovány a spravovány vybrané informační systémy ochrany hranic, jako například KODOX nebo OBZOR.³⁰ Dále je prováděn dohled nad systémy CIS a VIS.

Zdroj Obrázku 4³¹

³⁰ BOCÁN, J. *Národního situační centrum ochrany hranic* [online]. Praha: © 2021 Policie ČR, 4. 6. 2019 [cit. 2021-02-08]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/narodni-situacni-centrum-ochrany-hranic.aspx>>.

³¹ GRECMANOVÁ, R. *Zahájení činnosti Národního situačního centra ochrany hranic* [online]. Praha: © 2021 Policie ČR, 4. 6. 2019 [cit. 2021-02-08]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/zahajeni-cinnosti-narodniho-situacniho-centra-ochrany-hranic.aspx>>.

4.4 FRONTEX

Důležitá spolupráce probíhá také s **evropskou agenturou pro pohraniční a pobřežní stráž** FRONTEX, kde mezi ní a národním koordinačním centrem systému EUROSUR probíhá zajištění včasné výměny informací. Tato agentura se zabývá analytickou a operativní činností jako je například sběr migračních dat a jejich zpracování, společné operace na hraničních přechodech a na tzv. zelené hranici mezi členskými státy EU a třetími zeměmi. Agentura také vysílá specialisty do problémových částí vnější hranice. Vznikla 26. října 2004 v souvislosti se zřízením schengenského prostoru a začala fungovat od 1. května roku následujícího. Agentura nebyla budována jako jakýsi systém policejní ochrany vnějších hranic. Měla se soustřeďovat na organizaci spolupráce při kontrole těchto hranic. Skutečnost byla ještě mnohem skromnější. Organizace s původním rozpočtem 370 000 eur a s účastí sedmi členských zemí EU byla ve skutečnosti koncipována pro řešení nanejvýš drobných lokálních problémů. Masivní vlna migrace ukázala nefunkčnost agentury FRONTEX v krizových situacích. V polovině prosince 2015 oznámila Evropská komise svůj záměr zřídit společnou evropskou pobřežní a pohraniční stráž s širšími pravomocemi, než jakými byl vybaven FRONTEX. Ochranu vnější schengenské hranice by mělo podle tohoto rozhodnutí zabezpečit 1 500 pohraničnicků, což mnozí analytici označili za naprosto nedostatečný počet vzhledem k celkové délce těchto hranic. Rovněž bylo rozhodnuto zvýšit rozpočet z 95 milionů eur (kam se postupně vyšplhal z původních 370 000 eur v době založení agentury) na 142 milionů eur.³²

4.5 Schengenský informační systém

Výčet informačních systémů by nebyl úplný, kdyby nebyl zmíněn Schengenský informační systém (SIS II). Ten slouží jak orgánům odpovědným za kontroly prováděné na vnějších schengenských hranicích, tak i v rámci schengenského prostoru. Hraje důležitou úlohu v tom, že kompenzuje zrušení kontrol na vnitřních hranicích a umožňuje

³² KELLER, J. *Evropské rozpory ve světle migrace*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2017, s. 24. ISBN 978-80-7419-249-4.

volný pohyb lidí v rámci schengenského prostoru. Poskytuje informace o osobách, které nemají právo vstoupit do schengenského prostoru nebo v něm pobývat a také o osobách, po kterých se **pátrá** v souvislosti s trestnou činností. Dále informace o pohřešovaných osobách (zejména o dětech), o určitých předmětech (automobilech, střelných zbraních a **identifikačních dokladech**), které se ztratily nebo byly odcizeny či použity při trestné činnosti.³³ Do systému přispívají všechny členské státy přímo ze svých národních pátracích databází. Komunikace a řešení zásahů probíhá cestou centrály SIRENE, která je v gesci Ředitelství pro mezinárodní policejní spolupráci (viz podkapitola 4.8).

4.6 Systém vstupu/výstupu

Připravovaný systém vstupu/výstupu (EES) bude automatizovaným informačním systémem pro registraci cestujících ze třetích zemí, a to jak držitelů krátkodobých víz, tak cestujících osvobozených od vízové povinnosti, při každém překročení vnější hranice. Nahradí stávající systém ručního razítkování pasu, který je časově náročný, neposkytuje spolehlivé údaje o překračování hranic a neumožňuje systematické odhalování osob překračujících povolenou délku pobytu. Systém přispěje k předcházení nelegální migrace a očekává se, že bude v provozu v první polovině roku 2022.³⁴

4.7 ETIAS

Evropský systém cestovních informací a povolení ETIAS je systém udělování povolení k cestování do zemí EU, které patří do schengenského prostoru. Konečné rozhodnutí o překročení vnější hranice leží na prvním místě určení členského státu EU. Před příjezdem systém ETIAS provede prověrku cestujících, kteří mají bezvízový přístup do schengenského prostoru, a umožní tak členským státům odepřít povolení cestujícím, u nichž se má za to, že představují bezpečnostní hrozbu, riziko z hlediska nelegální

³³ *SIS II* [infoleták]. EU, 2013 [cit. 2021-02-07]. ISBN 978-92-79-28151-8. Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/clanek/schengensky-informacni-system-sis-ii-spusten.aspx>>.

³⁴ *Entry/Exit Systém (EES)* [online]. EU: Evropská komise, 2021 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z WWW: <https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/smart-borders/ees_en>.

migrace nebo veřejného zdraví. Pro překročení vnější schengenské hranice budou muset mít cestující bez víz jak platný cestovní doklad, tak povolení ETIAS. Orgány členských států EU pro správu hranic mají v současné době jen málo informací o cestujících osvobozených od vízové povinnosti vstupujících do EU. Systém ETIAS bude proto důležitým prostředkem k řešení této informační mezery podporou bezpečnostní prověrky a hodnocení rizik cestujících a posílením vnitřní bezpečnosti schengenského prostoru. Podobný systém předběžné prověrky je zaveden například ve Spojených státech amerických (ESTA), Kanadě (eTA) a Austrálii (ETA). Nařízení o ETIAS schválil Evropský parlament dne 5. července 2018. Přijetí bylo formálně potvrzeno Radou EU dne 5. září 2018 a oficiálně podepsáno oběma spoluvůrci právních předpisů dne 12. září 2018. Vstoupila v platnost dne 9. října 2018. Právní rámec ETIAS je stále v procesu dokončování prováděcích aktů Evropské komise v přenesené pravomoci. ETIAS má být zprovozněn do konce roku 2022. V současné době státní příslušníci přibližně 60 zemí světa nepotřebují pro vstup do EU vízum. Úlohou agentury FRONTEX bude její odpovědnost za zřízení a provoz ústřední jednotky ETIAS, která bude fungovat 24 hodin denně, 7 dní v týdnu. Bude mít za úkol například v případě potřeby ověřit žádosti o cestovní povolení s ohledem na totožnost cestujícího v případě shody s jednou z databází ověřovaných během automatizovaného procesu. Dále zajistit, aby uložená data byla správná a aktuální, provádět pravidelné audity zpracování žádostí. Poskytovat informace o systému ETIAS široké veřejnosti anebo zřídit a provozovat asistenční centra pro dopravce a poskytovat podporu cestujícím.³⁵

4.8 Mezinárodní policejní spolupráce

Spolupráce všech útvarů Policie ČR se svými zahraničními partnery, ať už při předcházení, odhalování a vyšetřování trestné činnosti, nebo při pátrání po osobách a věcech (v tomto případě cestovních dokladech), probíhá za pomoci **Ředitelství pro mezinárodní policejní spolupráci (ŘMPS PP ČR)**. Toto ředitelství je součástí Policejního prezidia ČR jako ústřední národní kontaktní bod Policie ČR

³⁵ ETIAS, *what it means for travellers; what it means for Frontex* [online]. EU: © 2021 FRONTEX [cit. 2021-03-19]. Dostupné z WWW: <<https://frontex.europa.eu/future-of-border-control/etias/>>.

pro mezinárodní policejní spolupráci a zahraniční styky. Zprostředkovává výměnu informací za využití nástrojů a sítě národních ústředí mezinárodní organizace kriminální policie **INTERPOL** a její kontaktní bod NUI. Podporuje účinný boj s trestnou činností na území EU využíváním produktů a služeb Agentury EU pro spolupráci v oblasti prosazování práva, kterým je **EUROPOL** včetně výměny informací s národními jednotkami jiných členských států cestou NIE. Dále plní nezastupitelnou úlohu při využívání **Schengenského informačního systému (SIS II)**, podporovanému spoluprací národních centrál SIRENE, díky jemuž garantuje on-line sdílení informací o osobách a věcech, po kterých se pátrá v schengenském prostoru, a zajišťuje výkon navazujících úkonů a opatření a je odpovědné za kvalitu a přesnost vkládaných informací. Ředitelství se rovněž aktivně zasazuje o zabránění přesunu bezpečnostních hrozeb vznikajících v souvislosti s nelegální migrací na území ČR a podílí se na přijetí potřebných opatření k zajištění funkčního a stabilního systému ochrany vnější hranice. Koordinuje působení policistů na vnějších hranicích EU v rámci operací FRONTEX.³⁶

4.8.1 INTERPOL

Mezinárodní organizace kriminální policie je největší policejní organizací na světě. Sdružuje 194 členských států, kterým poskytuje nepřetržitou podporu ve čtyřech oficiálních jazycích: angličtině, francouzštině, španělštině, arabštině. V každém z těchto států jsou zřízeny Národní ústředny Interpolu (NUI). Zaměřuje se především na kyberkriminalitu, terorismus a veškeré nově se objevující kriminální trendy. V oblasti neregulérních dokladů umožňuje členským státům provádět ověřovací kontroly prostřednictvím databází Interpolu v první kontrolní linii na letištích, námořních přístavech a hraničních přechodech. Například databáze odcizených a ztracených cestovních dokladů (ICIS) obsahuje záznamy o cestovních dokladech, které byly nahlášeny jako ztracené, odcizené, bianko odcizené a zneplatněné.³⁷

³⁶ *Ředitelství pro mezinárodní policejní spolupráci* [online]. Praha: Policejní prezidium ČR © 2021 Policie ČR [citace 2021-03-12]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/reditelstvi-pro-mezinarodni-policejni-spolupraci.aspx>>.

³⁷ *INTERPOL: an overview* [pdf]. Lyon: INTERPOL 2021, 2020 [cit. 2021-03-12]. Dostupné z WWW: <<https://www.interpol.int/Who-we-are/What-is-INTERPOL>>.

4.8.2 EUROPOL

Evropský policejní úřad je agenturou EU. Jeho posláním je podporovat a posilovat činnost policejních orgánů a jiných donucovacích orgánů členských států, jakož i jejich vzájemnou spolupráci při předcházení závažné trestné činnosti dotýkající se dvou nebo více členských států, terorismu a těm formám trestné činnosti, které se dotýkají společného zájmu, jenž je předmětem některé politiky Unie, a při boji proti takové trestné činnosti. Ve spojitosti například s migrační politikou je Europol oprávněn zabývat se organizovanou trestnou činností spojenou s převaděčstvím osob nebo obchodování s lidmi.³⁸ S tímto pak úzce souvisí bezpečnostní hrozba nelegální migrace, kterou představuje zprostředkování neregulérních cestovních dokladů s úmyslem dostat se do států EU a schengenského prostoru. V ČR je kontaktním bodem Národní jednotka Europolu (NJE).

4.8.3 Společná centra policejní a celní spolupráce

Společná centra policejní a celní spolupráce jsou pracoviště zřizovaná na základě mezinárodních smluv a následných prováděcích ujednání, kde společně působí policisté a celníci sousedních zemí. Zde si operativně vyměňují informace a podílejí se na koordinaci mezinárodní policejní spolupráce v příhraničních oblastech. ČR má v současné době šest společných center, která pokrývají spolupráci se všemi sousedními státy: Rakouskem, Německem, Polskem a Slovenskem.³⁹ Spolupráce s Inspektorátem cizinecké policie Praha-Ruzyně je realizována především v souvislosti s ověřováním dlouhodobého víza či průkazu povolení k pobytu vydanými jedním ze sousedních států v případě, že nastanou pochybnosti o jejich pravosti nebo platnosti.

³⁸ PIKNA, B. EUROPOL-hlavní funkční a právní aspekty. In *Bezpečnostní teorie a praxe*, sborník Policejní akademie ČR. Praha: Policejní akademie ČR, 11/2019, číslo 3, s. 42, 48. ISBN 80-7251-183-1.

³⁹ *Společná centra policejní a celní spolupráce* [online]. Praha: Policejní prezidium ČR © 2021 Policie ČR [citace 2021-03-12]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/spolecna-centra-policejni-a-celni-spoluprace.aspx>>.

5 Cestovní doklady opravňující k překročení vnější hranice

Pro účely kontroly dokladů se cestovním dokladem rozumí:⁴⁰

- veřejná listina, která byla vydána ČR podle právního předpisu občanu ČR sloužící k cestování do zahraničí a průkaz totožnosti občana ČR,
- veřejná listina, která byla za cestovní doklad ČR uznána,
- veřejná listina určená k cestování do zahraničí, která byla vydána jiným státem, a její provedení a jazyk, v němž jsou uváděny údaje, odpovídá mezinárodním zvyklostem (údaje jsou zapsány latinkou alespoň v jednom z jednacích jazyků OSN – angličtina, arabština, čínština, francouzština, ruština, španělština); veřejná listina zároveň obsahuje údaj o územní a časové platnosti, o státním občanství cizince (nejedná-li se o osobu bez státní příslušnosti) a o jeho totožnosti a fotografie držitele,
- průkaz totožnosti občana EU, Evropského hospodářského prostoru a Švýcarské konfederace,
- cizinecký pas s územní platností do všech států světa,
- cestovní průkaz totožnosti,
- cestovní doklad vydaný ČR na základě mezinárodní smlouvy,
- náhradní cestovní doklad státu EU,
- seznam žáků cestujících na školní výlet v rámci států EU.

⁴⁰ MINISTERSTVO VNITRA. *Pokyn policejního prezidenta č. 127/2019 o činnosti národního centra pro kontrolu dokladů a o kontrole neregulérních a dalších dokladů [interní akty řízení]*. Praha: Policejní prezidium ČR, 2019, Čl. 8.

5.1 Cestovní doklady s biometrickými prvky

Biometrickým dokladem se rozumí cestovní doklad, který obsahuje biometrické údaje osoby zpracované v elektronickém nosiči dat-mikročipu.⁴¹ Na základě nařízení Rady ES č. 2252/2004 (konsolidované znění) o normách pro bezpečnostní a biometrické prvky v cestovních pasech a cestovních dokladech vydávaných členskými státy vydávají všechny členské země EU nejpozději od 1. září 2006 cestovní pasy s dobou platnosti delší než 12 měsíců s biometrickými identifikátory. To znamená, že i v ČR obsahují cestovní pasy s platností delší než jeden rok od září 2006 strojově čitelné a biometrické údaje. Toto opatření vzešlo z požadavku na zajištění bezpečnosti a boj s terorismem. Biometrické prvky zajišťují spolehlivé ztotožnění pravého držitele cestovního pasu s tímto dokladem.⁴² V souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 o ochraně osobních údajů se biometrickými údaji rozumí osobní údaje vyplývající z konkrétního technického zpracování týkající se fyzických či fyziologických znaků nebo znaků chování fyzické osoby, které umožňuje nebo potvrzuje jedinečnou identifikaci, například zobrazení obličeje nebo daktyloskopické údaje. V případě elektronického pasu (ePas) jsou na mikročipu uloženy biometrické údaje jako digitální zpracování fotografie osoby, otisky prstů a také její elektronický podpis. Cestujícím, kteří jsou držitelé ePasu, je umožněno samoobslužné odbavení v zařízení, které se označuje jako eGate (automatická brána), kde během pár sekund proběhne ověření práva pro přechod hranice, osobních údajů, optických bezpečnostních prvků, lustrace osoby a porovnání fotografie s aktuální podobou držitele [Příloha II].

5.2 Zabezpečení dokladů

Znalost technických parametrů je klíčovým pomocníkem při kontrole dokladů. Již pohledem, hmatem a náklonem je možné zjistit, o jaký druh se jedná, vydávající stát

⁴¹ Technické termíny. In *Glosář PRADO* [online]. EU: Rada Evropské unie, 2021, s. 9 [cit. 2021-02-08]. Dostupný z WWW: <<https://www.consilium.europa.eu/prado/cs/prado-glossary/prado-glossary.pdf>>.

⁴² *Biometrické údaje v pasech* [online]. Praha: Euroskop, Copyright © 2005-2021 Vláda ČR [cit. 2021-02-08]. Dostupné z WWW: <<https://www.euroskop.cz/591/sekce/biometricke-udaje-v-pasech/>>.

anebo jaké bezpečnostní prvky doklad obsahuje. Techniky tisku, kvalita tiskového materiálu, reakce UV světla, laserové gravírování, užití hologramu a opticky proměnlivé barvy jsou jen zlomkem zabezpečení dokladů a dalších cenin [Příloha III]. Užití strojově ověřitelných prvků jako je čárový kód, mikročip a strojově čitelná zóna (MRZ) umožňují pomocí speciálního čtecího zařízení kontrolu dokladů usnadnit. V případě strojově čitelného dokladu, strojově čitelná zóna obsahuje údaje o osobě jako jméno, příjmení, datum narození, státní příslušnost, číslo a platnost dokladu. Je zobrazena ve dvou nebo třech řádcích s daným počtem znaků za využití specifického fontu písma [Příloha IV]. Každý číselný zápis je pak zakončený kontrolní číslicí, která se vypočítává podle speciálního výpočtu. Specifikace strojově čitelných cestovních dokladů jsou stanoveny v dokumentu číslo 9303 Mezinárodní organizace pro civilní letectví (ICAO). Většina zemí tyto normy uplatňuje ve svých strojově čitelných cestovních pasech, vízech a průkazech totožnosti používaných pro přechod hranic.⁴³ Dokument 9303 je dále rozebrán v následujících dvou podkapitolách.

5.3 Mezinárodní organizace pro civilní letectví a Chicagská úmluva

Mezinárodní organizace pro civilní letectví (ICAO) byla založena Chicagskou úmluvou jako specializovaná organizace náležející k OSN. Chicagská úmluva (*Úmluva o mezinárodním civilním letectví*), která byla podepsána 7. prosince 1944 v Chicagu a vstoupila v účinnost 4. dubna 1947, opravňuje ICAO vydávat standardy a doporučené praktiky v civilním letectví, a to ve formě příloh (Annexes) k úmluvě. Úmluva o mezinárodním civilním letectví je pramenem mezinárodního mezistátního práva, tedy předpisem ukládající povinnosti výhradně těm státům, které se ratifikací této úmluvy zavázaly vydat příslušné národní předpisy, kterými k dodržování standardů ICAO zaváží své občany a právnické osoby. V ČR byla příslušná národní úprava provedena zákonem č. 49/1997 Sb., o civilním letectví, který zmocnil Ministerstvo dopravy ČR, aby vydalo

⁴³ Technické termíny. In *Glosář PRADO* [online]. EU: Rada Evropské unie, 2021, s. 125 [cit.2021- 02-08]. Dostupný z WWW: <<https://www.consilium.europa.eu/prado/cs/prado-glossary/prado-glossary.pdf>>.

právní předpisy k provedení jednotlivých ustanovení zákona. Na základě tohoto zmocnění Ministerstvo dopravy ČR vydává, ve formě opatření ministerstva, předpisy řady L. Každý z těchto předpisů vychází z příslušné přílohy ICAO a má stejné číselné označení.⁴⁴ Z celkově devatenácti technických příloh si pozornost z hlediska hraniční kontroly zaslouží Annex 9 – Facilitation, tj. *Předpis L9 – Zjednodušení formalit*, který je založen na deseti člancích Chicagské úmluvy. Upravují mimo jiné *Předpisy o vstupu a výstupu* (čl. 13), *Ochrana proti šíření se nakažlivých nemocí* (čl. 14), *Usnadnění formalit* (čl. 22), *Celní a přistěhovalecké řízení* (čl. 23). Jejich účelem je urychlit nezbytné formality, aby se minimalizovala provozní zpoždění.⁴⁵

Usnadněním formalit v oblasti provádění hraniční kontroly nalezneme v **Hlavě 3** Předpisu L9, která mimo jiné **upravuje** odbavení osob vstupujících, odlétajících nebo tranzitujících, požadavky na cestovní doklady a jejich kontrolu. Všechny cestovní pasy vydané smluvními státy musí být strojově čitelné v souladu se specifikacemi uvedenými v dokumentu ICAO Doc 9303, to platí i pokud jsou vydávané identifikační doklady a víza uznávány pro cestovní účely. Smluvní státy musí pravidelně obnovovat bezpečnostní prvky nových verzí cestovních dokladů tak, aby byly chráněny proti zneužití a aby byly snáze rozpoznány případy, kdy byly takové doklady nezákonně měněny, kopírovány nebo vydány. Dále musí napomáhat provozovatelům letadel ve vyhodnocování cestovních dokladů předkládaných cestujícími za účelem odrazení od podvodů a zneužití. Bez ohledu na věk musí být každé osobě vydán samostatný pas. Každý smluvní stát by si měl, pokud je to možné, v místech vstupních a odletových hraničních kontrol ověřovat v databázi odcizených a ztracených cestovních dokladů INTERPOLU cestovní doklady jednotlivců cestujících mezinárodně. V zájmu usnadnění a urychlení odbavení osob by měl každý smluvní stát zvážit zavedení systémů automatizovaného odbavení. V obsahu Hlavy 3 nejsou opomenuta ani opatření přijatá na ochranu zájmů nezletilých osob.⁴⁶

⁴⁴ NEJEZCHLEB, M., et al. *Učebnice pilota 2016 pro žáky a piloty....* Cheb: Svět křídel, 2016, s. 22. ISBN 978-80-87567-89-0.

⁴⁵ ANNEX 9 [online]. The UN: © International Civil Aviation Organization [cit. 2021-03-20]. Dostupné z WWW: <<https://www.icao.int/Security/FAL/ANNEX9/Pages/default.aspx>>.

⁴⁶ Letecké předpisy řady L. Hlava 3 – Vstup a odlet cestujících a jejich zavazadel. In *Předpis L9* [online]. Praha: Copyright © 2021 Ministerstvo dopravy ČR, s. 1-6 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.mdcr.cz/Dokumenty/Letecka-doprava/Pravni-predpisy/Predpisy-rady-L>>.

5.4 Dokument číslo 9303 o strojově čitelných dokladech

Práce ICAO na strojově čitelných cestovních dokladech začala v roce 1968 založením Výboru Rady letecké dopravy. Komise pro pasové karty byla pověřena vypracováním doporučení pro standardizovanou pasovou knihu nebo kartu, která by byla strojově čitelná za účelem urychlení odbavení cestujících přes pasovou kontrolu. Skupina odborníků vypracovala řadu doporučení, včetně přijetí vyspělé, finančně efektivní a spolehlivé technologie optického rozpoznávání znaků. V roce 1980 byly specifikace a pokyny vypracované komisí zveřejněny jako první vydání dokumentu 9303 s názvem *A Passport with Machine Readable Capability*, které se stalo základem pro počáteční vydání strojově čitelných pasů Austrálie, Kanady a Spojených států amerických. V roce 1984 ICAO zřídila Technickou poradní skupinu pro strojově čitelné cestovní doklady (dnes Technická poradní skupina pro identifikační program cestujících). Skupina se skládá z vládních úředníků, kteří se specializují na vydávání a hraniční kontrolu cestovních pasů a jiných cestovních dokladů za účelem aktualizovat a zlepšit specifikace, které komise připravila. Následně podmínky této skupiny byly rozšířeny tak, aby zahrnovaly nejprve vypracování specifikací pro strojově čitelné vízum a později specifikace strojově čitelných karet, které mohou být použity jako úřední cestovní doklady. V roce 1998 byla zahájena práce na vytvoření nejučinnějšího biometrického identifikačního systému a souvisejících prostředků pro ukládání dat zejména ve vztahu k vydávání dokladů a přistěhovalců. Převážná část prací byla dokončena v době událostí 11. září 2001, které vyzdvihly význam bezpečnosti cestovního dokladu a identifikace jeho oprávněného držitele.

Samotný dokument ICAO Doc 9303 se skládá z dvanácti částí. Každá část popisuje specifický aspekt strojově čitelných cestovních dokladů. Části jsou složeny tak, aby byl vydavatel schopný sestavit úplný soubor příslušných specifikací, které jsou příslušné pro konkrétní typ cestovního dokladu. V jednotlivých částech jsou stanovena například bezpečnostní opatření při výrobě, personalizaci a vydání. Dále přesné rozměry a rozložení údajů na cestovních dokladech a vízech, požadavky na provedení fotografie s důrazem na autentické zobrazení obličeje. Mimo jiné také vymezuje specifikace

k náhradním cestovním dokladům a další klíčové náležitosti za účelem jednotného postupu v oblasti strojově čitelných cestovních dokladů.⁴⁷

5.5 Neregulérní doklady

Cestovní doklad je považován za neregulérní, pokud je:

- **padělán**, tzn. byl vytvořen jako napodobenina,
- **pozměněn**, tzn. byly provedeny úpravy jako například výměna fotografie, přepsání, vymazání údajů, výskyt padělaných nebo pozměněných přechodových razítek, pobytových štítků, zásah do elektronického nosiče dat apod.,
- odcizený nevyplněný (tzv. **bianko**) doklad,
- na platný cestovní doklad cestuje osoba, která není oprávněným držitelem (tzv. **na podobu**),
- smyšlený a kamuflážní (tzv. **pseudodoklad**).

Pseudodoklady [Příloha V] jsou dále rozděleny na:⁴⁸

- imaginární doklady, vydané například národnostními menšinami,
- kamuflážní-doklady států, které již neexistují,
- doklady teritorií, které nejsou mezinárodně uznávány.

5.6 Nejčastější způsoby zneužívání neregulérních dokladů

Zneužívání neregulérních dokladů lze rozdělit podle několika kritérií. K porovnání je využívá například Národní centrum pro kontrolu dokladů Ředitelství

⁴⁷ Part 1: Introduction. Machine Readable Travel Documents. In *Doc 9303* [online]. Montréal: © ICAO 2015, Seventh Edition, s. 1, 24-26 [cit. 2021-03-23]. ISBN 978-92-9249-790-3. Dostupné z WWW: <https://www.icao.int/publications/Documents/9303_p1_cons_en.pdf>.

⁴⁸ *Information Concerning the Non-Exhaustive List of Known Fantasy and Camouflage Passports* [online]. EU: Evropská komise, 2011, poslední aktualizace 12. 11. 2020 [cit. 2021-02-08]. Dostupné z WWW: <https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/borders-and-visas/document-security/docs/list_of_known_fantasy_and_camouflage_passports_en.pdf>.

služby cizinecké policie ve svých výročních zprávách. Uvádí třeba příklady způsobu a předmětu napadení, státní příslušnost předloženého dokladu nebo osoby, které se tímto dokladem prokazují nebo místo zjištění a směr cesty. Jestliže převezmeme toto dělení do situace na mezinárodním letišti Praha-Ruzyně, **způsobem napadení** je v největší míře padělání dokladů a **předmětem** jsou průkazy totožnosti a přechodová razítka [Příloha VI]. Dále pak pozměnění dokladů, kdy jde opět o průkazy totožnosti, ale také cestovní pasy, vízové štítky [Příloha VI] a průkazy povolení k pobytu. Zde se jedná o výměnu fotografií, identifikačních stran (tj. stran dokladů s osobními údaji cestujících), bezpečnostních fólií nebo desek. **Předkladatelé** neregulérních dokladů bývají nejčastěji státní příslušníci Albánie, kteří předkládají průkazy totožnosti a cestovní pasy Itálie a průkazy totožnosti Řecka a Kypru. Tyto osoby zpravidla přiletí na své pravé cestovní pasy, které nepodléhají vízové povinnosti. Poté se na odletu při hraniční kontrole opět prokáží svými albánskými cestovními pasy a předloží letenky s cílovou destinací v Albánii. Jakmile jsou v tranzitním prostoru, své doklady ukryjí nebo zahodí a použijí neregulérní doklady společně s novou letenkou nejčastěji do Velké Británie nebo Irska. Mezi další předkladatele neregulérních dokladů patří státní příslušníci Íránu, Iráku, Sýrie, Turecka, Číny.

Nebezpečným způsobem zneužívání neregulérních dokladů je tzv. cestování na podobu, kdy jsou cestovní doklady zpravidla bez jakékoliv neoprávněné změny. Osoba využívá podobnosti původního držitele. Často se přizpůsobuje fotografii v dokladu stylem oblékání, stříhem vlasů, vousů a brýlemi. Důležité je pozorně si kontrolovanou osobu prohlédnout, porovnat s fotografií a věnovat pozornost částem obličeje jako nos, ústa, brada a uši. Dále porovnat věk, výšku (jestliže je uvedena) anebo jazykové schopnosti. Tyto cestovní doklady bývají v mnoha případech nahlášeny jako zcizené nebo ztracené a zadány do evidencí SIS II a ICIS. Záznamy z těchto evidencí významně pomáhají k odhalení tohoto způsobu zneužívání. Neméně nebezpečné jsou zcizené bianco doklady, ať už jde o cestovní pasy, vízové štítky nebo průkazy totožnosti. Zejména Itálie, Řecko [Příloha VI] a Kypr. Tyto státy stále vydávají své doklady v papírové podobě, u nichž je zabezpečení na velmi nízké úrovni a zcela postrádají strojově čitelnou zónu. Stejně jako u cestování na podobu, i v tomto případě jsou doklady prakticky pravé. Dochází však k neoprávněnému vyplnění osobních údajů a vložení fotografie. I tyto bianco doklady bývají zadány v evidencích SIS II a ICIS.

6 Nelegální migrace

Se zrušením kontrol na vnitřních hranicích a větší možností cestování úzce souvisí migrace. Pojem migrace bývá používán pro označení prostorového přemísťování osob přes hranice, které je spojeno se změnou bydliště na kratší či delší dobu, případně natrvalo. Jedná se o geografický pohyb jednotlivců či skupin, ale i mobilitu osob v rámci užšího nebo širšího geografického prostoru.⁴⁹ Důvodem migrace může být pracovní příležitost, studium či sloučení rodiny, kdy lidé přesídlují dobrovolně. Na druhé straně existuje migrace nucená v důsledku negativních vlivů jako jsou například vojenské konflikty, politické nepokoje, klimatické změny či přírodní katastrofy.

V souvislosti s pojmem migrace je důležité si vysvětlit také pojmy imigrace, imigrant a nelegální migrant:

- **imigrace** je změna místa pobytu směrem na území jiného než domovského státu; imigrace je procesem, při němž se na území států usídlují cizinci,
- **imigrant** je cizinec, přicházející do země za účelem pobytu dlouhodobějšího charakteru,
- **nelegální imigrant** je cizinec, který vstupuje na území ČR bez platného oprávnění, nebo na území bez platného oprávnění pobývá. Důvody jeho vstupu na území mohou být rozdílné.⁵⁰ **Cizincem** se dle zákona o pobytu cizinců rozumí fyzická osoba, která není státním občanem ČR, včetně občana EU.⁵¹

Zde se nabízí další možné dělení migrace na legální a nelegální. Legální migranti představují cizinci splňující veškeré zákonné podmínky v zemích, ve kterých se pohybují, pracují či žijí. Nelegálními migranty jsou pak cizinci, kteří některou ze zákonných

⁴⁹ PALÁT, M. *Ekonomické aspekty mezinárodní migrace*. Teorie a praxe v Evropské unii. Ostrava: Key Publishing, 2013, s. 12. ISBN 978-80-7418-161-0.

⁵⁰ *Slovníček pojmů* [online]. Praha: Ministerstva vnitra ČR, 2021 [cit. 2021-02-04]. Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>>.

⁵¹ ČESKO. § 1 odst. 2 zákona č. 326 ze dne 30. listopadu 1999 o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, částka 106 [cit. 2021-02-04]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-326#p1-2>>.

podmínek porušují. Mohli již ilegálně do země vstoupit (bez cestovního dokladu, bez víza, s neregulárními doklady, překročení hranic mimo hraniční přechod apod.) nebo se jejich pobyt stal ilegálním až po uplynutí určité doby legálního pobytu v zemi (vypršení víza, neprodloužení povolení k pobytu, nelegální práce bez držení odpovídajícího víza apod.).⁵²

6.1 Situace na vnější hranici České republiky v letech 2018 a 2019

Podle zprávy Skupiny analýzy rizik Ředitelství služby cizinecké policie za období 1. ledna až 30. listopadu 2019 bylo zjištěno celkem 5 290 osob při nelegální migraci na území ČR. Z celkového počtu osob při nelegální migraci bylo 1 046 osob odhaleno na vnější hranici ČR (tj. 19,8 % z celkového počtu), což v meziročním srovnání činí nárůst o 158 osob (tj. +17,8 %).⁵³ V případě zneužití neregulárních dokladů na Inspektorátu cizinecké policie Praha-Ruzyně bylo v průběhu roku **2019** odhaleno **223** neregulárních dokladů u 108 osob. Jednalo se především o padělané cestovní doklady a přechodová razítka (52 %) a o pozměněné doklady a cestování na podobu (oba předměty zneužití (14 %). Státní příslušníci Albánie, Číny, Íránu a Sýrie tvořili nejpočetnější skupinu osob, která neregulární doklady předkládala. Nejvíce napadány byly průkazy totožnosti Itálie a cestovní pasy Francie a Bulharska. Nadprůměrný počet neregulárních dokladů byl evidován v lednu, červenci a prosinci. Ve způsobu napadení převládalo celkové padělání (53 %), dále pozměnění (15 %) a cestování na podobu (14 %), v menší míře pak padělání identifikační strany, neoprávněné vyplnění bílých dokladů a výměna fotografie.⁵⁴ Nejčastější cílovou destinací bylo Irsko a Velká Británie a na příletu se jednalo hlavně o lety z Turecka (Istanbul) a v rámci schengenského prostoru přílety z Řecka.

⁵² PALÁT, M. *Ekonomické aspekty mezinárodní migrace*. Teorie a praxe v Evropské unii. Ostrava: Key Publishing, 2013 [cit. 2021-02-04], s. 13-14. ISBN 978-80-7418-161-0.

⁵³ *Nelegální migrace v ČR na vzdušné hranici v období 1.1. - 30.11.2019* [interní databáze]. Praha: Skupina analýzy rizik Ředitelství služby cizinecké policie, 19. 12. 2019 [cit. 2021-02-18].

⁵⁴ *Vyhodnocení činnosti ICP PRG 2019*. Zpráva vedoucího odboru Inspektorátu cizinecké policie na letišti Praha-Ruzyně [interní databáze]. Praha: Inspektorát cizinecké policie Praha-Ruzyně, 27. 01. 2020 [cit. 2021-02-17].

V průběhu roku **2018** bylo odhaleno **146** neregulérních dokladů. Předkladateli byli především státní příslušníci Albánie, Sýrie, Turecka a Íránu. Nejvíce byly napadány průkazy totožnosti Itálie, Řecka, Francie, Rumunska [Příloha V], cestovní pasy Itálie, Velké Británie, Bulharska, Dánska, Turecka a přechodová razítka ČR, Slovenska, Německa, Itálie. Ve způsobu napadení převládalo celkové padělání a následovano pozměněním například identifikační strany nebo výměnou fotografie. V menší míře bylo evidováno cestování na podobu a neoprávněné vyplnění bílko dokladů. Z hlediska směru převažoval odlet především do Velké Británie a u příletu šlo nejčastěji o lety z Turecka (Istanbul), Kataru (Doha), Běloruska (Minsk) a Ruské federace (Moskva). V rámci schengenského prostoru lety z Řecka.⁵⁵

Tabulka 3: Porovnání neregulérních cestovních dokladů 2018-2019

	2018	2019
Počet zachycených neregulérních cestovních dokladů	146	223
Nejčastější státní příslušnost předkladatelů neregulérních cestovních dokladů	Albánie Sýrie Turecko Írán	Albánie Sýrie Írán Čína
Nejčastější předmět napadení cestovních dokladů	Průkaz totožnosti Itálie, Řecka, Francie, Rumunska Cestovní pas Itálie, Velké Británie, Bulharska, Turecka	Průkaz totožnosti Itálie, Česka, Rumunska Cestovní pas Francie, Bulharska, Španělska
Nejčastější způsob napadení cestovních dokladů	Padělání Pozměnění	Padělání Na podobu Pozměnění

Zdroj Tabulky 3⁵⁶

⁵⁵ *Situace v oblasti nelegální migrace na vzdušné hranici ČR a souvisejících jevů v roce 2018* [interní databáze]. Praha: Skupina analýzy rizik Ředitelství služby cizinecké policie, 01. 02. 2019 [cit. 2021-02-17].

⁵⁶ Vlastní zpracování. Údaje za rok 2019 čerpány z: *Vyhodnocení činnosti ICP PRG 2019*. Zpráva vedoucího odboru Inspektorátu cizinecké policie na letišti Praha-Ruzyně [interní databáze]. Praha: Inspektorát cizinecké policie Praha-Ruzyně, 27. 01. 2020 [cit. 2021-02-17].

Z porovnání let 2018 a 2019 vyplývá, že nelegální migrace státní příslušníků Albánie na mezinárodním letišti Praha-Ruzyně neustále pokračuje. Jak je popsáno v následující kapitole, tak i na ostatních letištích států EU a schengenského prostoru. Z hlediska způsobu napadení převládá padělání. Nejčastěji jsou napadány průkazy totožnosti Itálie a Řecka a cestovní pasy Bulharska a Turecka. V roce 2019 se zvýšil počet osob, které předkládají cizí doklad jako svůj vlastní (na podobu). Dle údajů Skupiny analýzy rizik Ředitelství služby cizinecké policie je zřejmé, že trend nelegální migrace státních příslušníků Íránu s využitím neregulérních dokladů, a to jak při překračování vnějších hranic, tak i na letech v rámci schengenského prostoru, má od roku 2018 silně vzrůstající tendenci.⁵⁷ Sýrie zůstává nadále rizikovým státem, kdy v oblasti neregulérních dokladů dochází ze strany těchto státních příslušníků k předkládání široké škály neregulérních dokladů EU a schengenského prostoru (včetně občanských průkazů ČR).

Není bez zajímavosti, že v systému KODOX bylo na vnější schengenské hranici v roce 2019 odbaveno 8 102 000 osob. Ve srovnání s rokem 2018 došlo k nárůstu odbavených osob v KODOX o 7,8 %. Nejvíce odbavených osob bylo z EU (60 % z celkového počtu). Ze států mimo schengenský prostor bylo odbaveno nejvíce státních příslušníků Velké Británie a Ruské federace. Nemalý podíl cestujících tvořili státní příslušníci Izraele, Spojených států amerických, Jižní Koreje a Číny. Na žádost menších mezinárodních letišť se také provádí odbavení letů, při kterých dochází k překročení vnější hranice. Za rok 2019 se odbavilo téměř 4 700 osob na příletu a přes 4 100 osob na odletu.⁵⁸

Rok 2019 byl zakončen dvěma případy, kdy na pracovišti odletů Terminálu 1 mezinárodního letiště Praha-Ruzyně nejprve skupina čtyř osob předložila při hraniční kontrole celkové padělky cestovních pasů Izraele a následně další skupina čtyř osob předložila také celkové padělky cestovních pasů Brazílie. Všech osm osob mělo v úmyslu

⁵⁷ *Zvýšené riziko nelegální migrace občanů ÍRÁNU na vzdušných hranicích EU/Schengenu* [interní databáze]. Praha: Skupina analýzy rizik Ředitelství služby cizinecké policie, 26. 09. 2018 [cit. 2021- 02- 17].

⁵⁸ *Vyhodnocení činnosti ICP PRG 2019*. Zpráva vedoucího odboru Inspektorátu cizinecké policie na letišti Praha-Ruzyně [interní databáze]. Praha: Inspektorát cizinecké policie Praha-Ruzyně, 27. 01. 2020 [cit. 2021-02-18].

cestovat do Velké Británie. Všechny osoby kromě dvou nezletilých byly zajištěny a předány Oddělení správního a trestního řízení, které je součástí Inspektorátu cizinecké policie Praha-Ruzyně, kde s nimi byly provedeny úkony spojené se zjišťováním jejich totožnosti (výslech osob za přítomnosti tlumočnicka, vložení a následné porovnání otisků prstů do systému EURODAC). Během těchto úkonů bylo zjištěno, že státní příslušnost první skupiny je Írán a druhé Irák. Na pokyn státního zástupce bylo s osobami zahájeno správní řízení za účelem správního vyhoštění. V těchto případech nezletilé osoby cestovaly se svými zákonnými zástupci a vedle neregulérních dokladů u nich byly nalezeny rovněž jejich pravé doklady. Bohužel vyskytují se i případy, kdy nezletilé osoby cestují zcela sami. Předkládají neregulérní doklady anebo jsou zcela bez dokladů a nastává obtížná situace určit jejich správný věk. Často tak bývá jejich totožnost s určením věku založena pouze na jejich tvrzení. S tímto problémem se potýkají i ostatní státy. Například ve Švédsku se k určení věku nezletilých žadatelů o azyl, kteří cestují bez zákonných zástupců, užívají zubní rentgeny společně s vyšetřením kolenního kloubu. Naopak podle britských odborníků je metoda zubních rentgenů k hodnocení věku nepřesná, nevhodná a neetická.⁵⁹ V ČR odborníci a politici mluví o povinných testech věku, které by zabránily zneužívání extra pomoci, které se nedospělým migrantům dostává. Věk má odhalit rentgen zápěstních kůstek. Podle dětské lékařky ze Všeobecné fakultní nemocnice v Praze Jitky Kytnarové se hodnotí nejen velikost kostí, ale rovněž několik různých plošek. Uvedla, že je to metoda, která je určena pro období po ukončení růstu. Také forenzní lékař Marcel Verhoff se domnívá, že věk lze určit velmi přesně. Pokud je vývoj stoliček kompletní, dané osobě je nejméně osmnáct let a ve spojení s plně vyvinutou klíční kostí můžeme každopádně říci, že osoba je starší jednadvaceti let.⁶⁰

⁵⁹ BULMAN, M. Can dental X-rays determine a refugee's age? In *Independent* [online]. UK: Independent, 19. 10. 2016 [cit. 2021-02-21]. Dostupné z WWW: <<https://www.independent.co.uk/news/uk/home-news/child-refugees-age-can-dental-checks-determine-how-old-someone-calais-jungle-a7369531.html>>.

⁶⁰ KOPECKÁ, R. Skutečný věk uprchlíků? Evropa začíná uvažovat o povinných testech. In *Deník.cz* [online]. Praha: Copyright © VLTAVA LABE MEDIA a.s., 2018 [cit. 2021-02-21]. Dostupné z WWW: <https://www.denik.cz/ze_sveta/v-evrope-mozna-budou-povinne-testy-skutecneho-veku-uprchliku-20180108.html>.

6.2 Situace na vnější hranici České republiky leden a únor 2020

Začátkem roku 2020 se objevily dva případy zneužití neregulérních dokladů, kdy osoby státní příslušnosti Turecka při hraniční kontrole na příletu z Ruské federace předložily cestovní pasy Turecka, které podléhají vízové povinnosti. Kontrolou pouhým okem bylo zjištěno, že se jedná o pozměněné doklady, neboť jejich desky byly nahrazeny deskami služebních pasů, které vízové povinnosti nepodléhají. Tyto osoby po provedení nezbytných policejních úkonů požádaly o mezinárodní ochranu v ČR. Podle měsíčního souhrnu informací za leden 2020 o aktuální situaci na mezinárodním letišti Praha-Ruzyně se v případě pozměněných cestovních dokladů Turecka jednalo o opětovné zaznamenání výskytu těchto neregulérních dokladů. Dalším významným jevem bylo odhalení zvýšeného počtu padělaných přechodových razítek států schengenského prostoru. Za únor je třeba zmínit zachycené neregulérní průkazy totožnosti Itálie, které předložily čtyři osoby státní příslušnosti Albánie na odletu do Irsku. Tento jev je jedním z nejčastějších zneužívání neregulérních dokladů, jak již bylo dříve zmíněno.

6.3 Zneužití letů v rámci schengenského prostoru

V oblasti týkající se zneužívání neregulérních dokladů na mezinárodním letišti Praha-Ruzyně, nesmí být opomenuta nelegální migrace osob, které využívají letecké spoje z Řecka, tedy letů v rámci schengenského prostoru. Tento trend je pozorován od poloviny roku 2016 a má stále silněji rostoucí tendenci, a to nejen v ČR, ale také v dalších smluvních státech.⁶¹ Z tohoto důvodu jsou prováděna příslušná opatření na příletech z řeckých destinací v podobě tzv. **předkontrol**. Ty zajišťují specialisté na vyhodnocování cestovních dokladů. Jak již bylo uvedeno, hraniční kontrola probíhá na vnějších letech mimo schengenský prostor, proto zde mluvíme o pobytové kontrole, tedy kontrole pobytu cizince prováděné za účelem zjištění, zda se cizinec na území ČR zdržuje oprávněně, zda splňuje podmínky pobytu a dodržuje povinnosti stanovené

⁶¹ *Nelegální migrace přes vzdušné hranice EU/Schengenu. Zhodnocení roku 2018 [interní databáze].* Praha: Skupina analýzy rizik Ředitelství služby cizinecké policie, 20. 2. 2019 [cit. 2021-02-17].

právními předpisy, a to konkrétně zákonem o pobytu cizinců na území ČR.⁶² Zachycené neregulární doklady tvoří významný podíl na celkovém počtu zajištěných dokladů na Inspektorátu cizinecké policie Praha-Ruzyně. Jedná se především o cestovní pasy Itálie, Francie, Španělska, Německa, Řecka a Polska, dále průkazy totožnosti Itálie, Bulharska, Rumunska a Řecka. V roce 2019 byly zachyceny také občanské průkazy ČR. Předkladatelé jsou státní příslušníci Sýrie, Turecka, Íránu. Zde je možné potvrdit tvrzení Žantovského směrem k syrským utečencům, že je mnohdy obtížné určit, zda je osoba skutečně uvedeně státní příslušnosti nebo zda se jedná o osobu, která migruje z ekonomických či válečných důvodů. Z praxe je běžné, že tyto osoby namnoze zahazují své osobní doklady a disponují pouze neregulárními cestovními doklady EU. Jsme tedy odkázáni výlučně na jejich tvrzení, nevíme, zda opravdu většinově přicházejí ze Sýrie či ze země, které nejsou ve válečném stavu.⁶³

6.4 Trendy ve státech Evropské unie a schengenského prostoru

Z informací z ostatních států EU a schengenského prostoru vyplývá, že zejména cestování na neregulární doklady s využitím leteckých spojů z Řecka je celoevropským problémem. Představíme si několik příkladů, které byly zaznamenány na letištích v **Rakousku** a **Polsku** a jiné významné trendy evidované agenturou FRONTEX. Tyto a další poznatky jsou následně zpracovány prostřednictvím Skupiny analýzy rizik Ředitelství služby cizinecké policie do průběžných zpráv dostupných příslušníkům inspektorátů ke zkvalitnění jejich výkonu služby. Na rakouských letištích se případy, kdy cestující na příletu z Řecka předložili neregulární cestovní doklad, sice vyskytují opakovaně, ale o jejich větším (rostoucím) výskytu hovořit nelze. Lze však konstatovat, že důvodem je zejména přítomnost rakouského „dokladového poradce“ na letišti v Athénách, jehož činnost má preventivní účinek. Například v období od ledna do března 2019 se objevily tři případy: čtyři státní příslušníci Albánie se prokázali padělanými

⁶² MINISTERSTVO VNITRA. *Pokyn policejního prezidenta č. 268/2015 o bytové kontrole [interní akty řízení]*. Praha: Policejní prezidium ČR, 2015, Článek 2 písm. a).

⁶³ ŽANTOVSKÝ, P. Migrace očima českých médií. In *Evropa v imigrační krizi: jaká jsou východiska?* XII. vědecká konference: 3. - 4. května 2016, Praha: Vysoká škola mezinárodních a veřejných vztahů, s. 48. ISBN 978-80-7431-164-2.

doklady Slovinska a měli v úmyslu pokračovat navazujícím letem do Londýna, dále státní příslušník Turecka předložil pozměněný služební pas Turecka a státní příslušník Sýrie se prokázal padělaným průkazem totožnosti občana Řecka.⁶⁴ U polských kolegů byly například během února 2019 zachyceny dva případy cestování na podobu, kdy se státní příslušník Turecka na příletu z Řecka prokázal cestovním pasem Francie jako svým vlastním, který byl vedený v evidenci SIS II jako zcizený. Dále byl u něj zajištěn padělaný průkaz totožnosti občana Francie. Druhým případem byl státní příslušník Íránu, který se prokázal průkazem totožnosti občana Itálie jako svým vlastním, který byl rovněž vedený v SIS II jako zcizený. Podle agentury FRONTEX se počet osob cestujících na podobu a pozměnění fotografie všeobecně zvyšuje. Dalším poznatkem ohledně nelegální migrace z Řecka je podle zpráv Skupiny analýzy rizik Ředitelství služby cizinecké policie využívání menších řeckých letišť k odletům zejména do Norska, Nizozemska, Itálie, Finska a Německa s užitím nízkonákladových leteckých společností. Jedná se především o státní příslušníky Turecka, Albánie a Íránu. Podle údajů agentury FRONTEX vyplývá, že dalším významným trendem zejména v 1. pololetí 2019 byla nelegální migrace státních příslušníků Albánie. Do schengenského prostoru se dostávají na základě vlastních pravých albánských cestovních pasů, které si posléze vymění za neregulární doklady Itálie [Příloha VI] a Řecka s cílem dostat se do Irska či Velké Británie. Zvýšený počet těchto případů byl evidován v období února 2019 na lucemburském letišti. Vedle státních příslušníků Albánie se jednalo také o státní příslušníky Íránu. Další rizikovou státní příslušností je Irák. Dle sdělení poznatků německého specialisty na kontrolu dokladů, který působí jako poradce na letišti v Istanbulu, bylo v průběhu od května do června 2019 zjištěno přes dvacet padělaných vízových štítků (nový model) právě u těchto státních příslušníků. Dále se jednalo o Turecko a Kamerun. Dalším šetřením bylo zjištěno, že se jedná o několik sérií vízových štítků, u nichž je kvalita na velmi dobré úrovni. Osoby mířily především na letiště ve Francii a Německu.⁶⁵

⁶⁴ Zpráva z Velvyslanectví Rakouska v Praze [interní databáze]. Praha: Skupina analýzy rizik Ředitelství služby cizinecké policie, 8. 3. 2019 [cit. 2021-02-19].

⁶⁵ Zpráva z Velvyslanectví Spolkové republiky Německa v Praze [interní databáze]. Praha: Skupina analýzy rizik Ředitelství služby cizinecké policie, 2. 7. 2019 [cit. 2021-02-19].

7 Pandemie COVID-19

Koncem roku 2019 se na sociálních sítích objevila zpráva od čínských lékařů o dosud neznámém a rychle se šířícím viru podobném nemoci SARS, což je virové onemocnění dýchacích cest. 11. ledna 2020 čínská média informovala o první oběti viru ve Wu-chanu. Během ledna první případy nákazy za hranicemi Číny oznámilo Thajsko a Japonsko. Jako první evropská země nahlásila nakažení novým typem koronaviru Francie. 23. ledna 2020 čínská vláda uvalila karanténu na město Wu-chan a na velké části provincie Chu-pej. Úřady tak odřízly od okolního světa 60 milionů obyvatel. 30. ledna 2020 Světová zdravotnická organizace WHO vyhlásila nebezpečí celosvětové pandemie a 11. února 2020 oficiálně pojmenovala nemoc COVID-19. Devatenáctka znamená, že propukla ještě v roce 2019. Koncem února se nákaza začala rychle šířit na severu Itálie a rostl počet pacientů s koronavirem v nemocnicích. Provincie Benátsko a Lombardie byly uzavřeny do karantény. V ČR se první tři případy nákazy potvrdily začátkem března 2020.⁶⁶

7.1 Situace na vnější hranici České republiky od března 2020

V souvislosti se šířením nákazy COVID-19 byly zastaveny lety z Číny, Jižní Koreje a severní Itálie. Řada dalších pravidelných letů byla postupně zrušena. Dne 12. března 2020 Vláda ČR na návrh ministra vnitra schválila vyhlášení nouzového stavu na celém území ČR, který trval do 17. května 2020. V provozu zůstaly pouze lety z Minsku (Bělorusko) a Sofie (Bulharsko) a přistávaly mimořádné repatriační lety. Došlo k výraznému omezení cestování a Usnesením Vlády ČR byl od 16. 3. 2020 mimo jiné nařízen:

- zákaz vstupu pro všechny cizince s výjimkou cizinců pobývajících s přechodným pobytem nad 90 dnů nebo trvalým pobytem na území ČR,

⁶⁶ NOVÁK, M. Rekonstrukce ukazuje nejzásadnější data a události. In *Aktuálně.cz* [online]. Atlas.cz 1999–2021 © Economia, a.s., 11. 1. 2021 [cit. 2021-02-23]. Dostupné z WWW: <<https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/rekonstrukce-roku-od-prvni-obeti-koronaviru/r~b613311a540e11eb95caac1f6b220ee8/>>.

- zákaz občanům ČR a cizincům s trvalým nebo přechodným pobytem nad 90 dnů na území ČR vycestovat z území ČR.

Tato omezení s různými modifikacemi jsou platná dodnes jako například ochranná opatření Ministerstva zdravotnictví ČR, která jsou zveřejněna na stránkách Ministerstva vnitra ČR. Současně s vyhlášením nouzového stavu došlo k dočasnému znovuzavedení ochrany vnitřních hranic ČR s Rakouskem a Německem a probíhaly zvýšené kontroly na hranicích s Polskem a Slovenskem. Jednalo se celkem o 61 hraničních přechodů, kde bylo zkontrolováno více jak 204 000 vozidel a přes milion osob v součinnosti s Armádou ČR, Hasičským záchranným sborem ČR a Celní správou ČR. Část příslušníků Inspektorátu cizinecké policie Praha-Ruzyně byli proto vysíláni na vnitřní hranice, část prováděla hraniční kontrolu na Terminálu 1 u letů mimo schengenský prostor a část prováděla znovuzavedené kontroly u letů v rámci schengenského prostoru na Terminálu 2. Poté, co byl ukončen nouzový stav v květnu 2020, na Terminálu 2 byla přijata opatření zaměřena na dodržování ochranných opatření Ministerstva zdravotnictví ČR průběžně vydávaných za účelem ochrany před zavlečením onemocnění COVID-19.

Není bez zajímavosti, že v období od 20. března do 3. května 2020 byl realizován letecký most s Čínou. V součinnosti Policie ČR a Hasičského záchranného sboru ČR bylo vyloženo 52 letadel s přibližně 2 000 tunami ochranných pomůcek.⁶⁷

Pokud nahlédneme k údajům, které shrnují rok 2020, je poněkud obtížné tyto informace porovnat s předchozím obdobím vzhledem k probíhající pandemii COVID-19, která se projevila sníženým počtem odhalených neregulérních dokladů. Důvodem poklesu nelegální migrace přes vnější hranice bylo přijetí výše zmíněných opatření v souvislosti s pandemií. Podle Výroční zprávy za rok **2020** vydané Národním centrem pro kontrolu dokladů bylo na Inspektorátu cizinecké policie Praha-Ruzyně zachyceno **71** neregulérních dokladů u 48 osob. Ve srovnání s rokem 2019 se jedná o výrazný pokles [Tabulka 4]. Dokonce během května a července nebyl zachycen jediný neregulérní

⁶⁷ VONDRÁŠEK, M. *Cizinecká policie. Bilance roku 2020* [online prezentace]. Praha: Policejní prezidium ČR © 2021 Policie ČR, 4. 2. 2020 [cit. 2021-02-26]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/bilance-roku-2020-z-pohledu-cizinecke-policie.aspx>>.

doklad. Předkladateli byli především státní příslušníci Albánie, Sýrie, Gruzie, Íránu, Turecka a Afghánistánu. Poznatky ohledně předkladatelů jsou víceméně totožné s předchozím rokem. Došlo však k nárůstu u státních příslušníků Gruzie. Nejvíce byly napadány průkazy totožnosti Rumunska, Itálie, Belgie a Bulharska. Druhou nejpočetnější skupinou neregulérních dokladů podle předmětu napadení byla přechodová razítka Řecka, Francie, Rakouska, Švýcarska a Maďarska. U všech zjištěných případů se vždy jednalo o padělky nízké kvality. U cestovních pasů to byly nejčastěji pasy Tchaj-wanu, Turecka, Švédska a Německa. Dále byly odhaleny vízové štítky Itálie, Bulharska a průkazy povolení k pobytu, a to především Německa. Ve způsobu napadení převládalo celkové padělání. V menší míře bylo evidováno pozměnění (výměna desek cestovního pasu), cestování na podobu a neoprávněné vyplnění bianko dokladů, kdy se u obou případů jednalo zejména o cestovní pasy a povolení k pobytu Německa. Stejně jako v roce 2019 pokračuje trend neoprávněně vyplněných bianko průkazů totožnosti Itálie. Z hlediska směru převažoval přílet především z Řecka (Athény, Korfu) a Turecka (Istanbul). Na odletu šlo nejčastěji o lety do Velké Británie a Irska (Londýn, Dublin a Edinburgh).⁶⁸

7.2 Shrnutí

Na odletu z ČR byli, stejně jako v předchozích letech, zjištěni státní příslušníci Albánie, kteří předložili bianco odcizené průkazy totožnosti občana Itálie (vedené v SIS II) a pokusili se odletět do Velké Británie nebo Irska. Byl zaznamenán případ „dvojitého odbavení“ u státního příslušníka Gruzie, který použil při hraniční kontrole svůj originální cestovní pas Gruzie a palubní vstupenku vydanou na své jméno na let do Gruzie. V tranzitním prostoru si vyměnil svůj doklad za průkaz totožnosti občana Rumunska a použil novou palubní vstupenku na let do Londýna, která byla vydána na identitu z neregulérního rumunského cestovního dokladu. Tento neregulérní cestovní doklad použil až při vstupu na palubu letadla na let do Londýna. Velká Británie a Irsko, stejně jako v roce 2019, patří mezi ty nejžádanější cílové destinace pro nelegální

⁶⁸ *Výroční zpráva za rok 2020* [interní databáze]. Praha: Národní centrum pro kontrolu dokladů, Ředitelství služby cizinecké policie, 2021 [cit. 2021-03-24].

migranty. Na základě informací ze zahraničí a analytických informací skupiny analýzy rizik Ředitelství služby cizinecké policie, týkající se zneužívání řeckých letů do evropských destinací s využitím neregulérních dokladů, probíhá nadále opatření k letům z Řecka. Nejčastěji byly zjištěny padělky průkazů totožnosti Bulharska a Rumunska. V jednom případě cizinec cestoval na podobu cizí osoby. Rovněž z informací agentury FRONTEX za 1. pololetí 2020 vyplývá, že na letištích v zemích EU a schengenského prostoru byly zjištěny osoby, které zejména na příletech z Athén, Soluně a Madridu, předložily neregulérní doklady.⁶⁹

Všeobecně při nelegální migraci bývá zjištěno nejvíce občanů Afghánistánu, Sýrie, Turecka. Rovněž podle agentury FRONTEX je Sýrie stále jednou z nejčastějších státní příslušností zjištěnou při nelegálním překročení vnějších hranic EU. Je to dáno tím, že Sýrie prochází od druhé poloviny roku 2019 bezprecedentním ekonomickým propadem. Ve spojitosti s pandemií COVID-19 a ekonomickými sankcemi uvalenými na Sýrii Spojenými státy v polovině roku 2020 se v současné době mluví dokonce o ekonomickém kolapsu. Byť syrský režim zpočátku existenci nemoci v zemi popíral, postupně bylo i v Sýrii zavedeno omezení ekonomických a společenských aktivit. To pro řadu obyčejných Syřanů, jichž bylo zhruba 40 % bez práce již na konci roku 2019, znamenalo ztrátu často jediné možnosti zajištění základních životních potřeb. Více než 80 % Syřanů se propadlo pod hranici chudoby.⁷⁰ Přestože se vzhledem k současné pandemii očekává pokles z důvodu restrikcí na hranicích většiny států, Yayboke (vedoucí pracovník v americkém Centru strategických a mezinárodních studií) se obává, že nastanou významné negativní dopady. Zmiňuje například špatné hygienické podmínky v uprchlických táborech, nedostatek ochranných pomůcek nebo vznik xenofobie vůči migrantům v souvislosti s šířením COVID-19. Dále by mohlo dojít ke zhoršení globální ekonomické situace z důvodu nedostatku manuální pracovní síly.

⁶⁹ *Vyhodnocení činnosti inspektorátů cizinecké policie na mezinárodních letištích ŘSCP v 1. pololetí 2020 a související informace* [interní databáze]. Praha: Skupina analýzy rizik Ředitelství služby cizinecké policie, 28. 7. 2020 [cit. 2021-03-14].

⁷⁰ DANIEL, J. Sankce a ekonomický kolaps. In *Mezinárodní politika 2/2020*. Trendy evropské bezpečnosti [online časopis]. Praha: Ústav mezinárodních vztahů Praha, 2020, 2. číslo ze 3, s. 26-28 [cit. 2021-02-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.iir.cz/article/mezinarodni-politika-trendy-v-evropske-bezpecnosti>>.

V poslední řadě je to, obzvlášť pro bezpečnostní složky, závažný dopad vzhledem k uzavření hranic. Tento jev pravděpodobně povede k poklesu počtu migračních tras a tím ke zvýšení počtu osob, kteří budou využívat převaděčů a neregulérních cestovních dokladů.⁷¹

Tabulka 4: Porovnání neregulérních cestovních dokladů 2019 a 2020

	2019	2020
Počet zachycených neregulérních cestovních dokladů	223	71
Nejčastější státní příslušnost předkladatelů neregulérních cestovních dokladů	Albánie Sýrie Írán Čína	Albánie Sýrie Gruzie Írán
Nejčastější předmět napadení cestovních dokladů	Průkaz totožnosti Itálie, Česka, Rumunska Cestovní pas Francie, Bulharska, Španělska	Průkaz totožnosti Rumunska, Belgie, Bulharska Přechodová razítka Řecka, Francie, Rakouska, Švýcarska, Maďarska
Nejčastější způsob napadení cestovních dokladů	Padělání Na podobu Pozměnění	Padělání Pozměnění Na podobu

Zdroj Tabulky 4⁷²

⁷¹ YAYBOKE, E. How Will COVID-19 Impact Global Migration? In *Youtube* [online]. USA: Columbia College, 31. 3. 2020 [cit. 2021-02-26]. Dostupné z WWW: <<https://www.youtube.com/watch?v=Kkh5hGTJsaQ>>.

⁷² Vlastní zpracování. Údaje za rok 2020 čerpány z: *Výroční zpráva za rok 2020* [interní databáze]. Praha: Národní centrum pro kontrolu dokladů, Ředitelství služby cizinecké policie, 2021 [cit. 2021-03-25].

Závěr

Pandemie COVID-19 zasáhla všechny oblasti našeho života a ovlivnila rovněž oblast migrace nejen v evropském, ale i v celosvětovém měřítku. V souvislosti se šířením nákazy COVID-19 došlo v ČR v březnu 2020 k vyhlášení nouzového stavu a znovuzavedení kontrol na státních hranicích. Důsledkem toho se téměř zastavil nejenom letecký provoz, ale výrazně se omezil i volný pohyb osob. Pro inspektoráty cizinecké policie na veřejných mezinárodních letištích to znamenalo nastavení nových opatření a změnu v jejich fungování. Velkou změnou bylo i vyslání policistů na dočasně obnovené hraniční přechody, které vznikly dočasně na vnitřních hranicích (tzn. po obvodu naší státní hranice). Na plnění úkolů k zajištění bezpečnosti mezinárodního veřejného letiště Praha-Ruzyně se tato situace projevila snížením počtu cestujících z důvodů nařízení konkrétních podmínek pro vstup na území ČR. Na druhé straně však došlo ke znovuzavedení hraničních kontrol rovněž u letů v rámci schengenského prostoru a bylo nezbytné přeorganizovat jak počty a technické vybavení odbavovacích přepážek, tak i výkon služby policistů. Tyto kontroly přetrvávají dodnes v podobě namátkových pobytových kontrol zaměřených na dodržování ochranných opatření Ministerstva zdravotnictví ČR před zavlečením onemocnění COVID-19. Případy zjištěné v souvislosti s nelegální migrací na Inspektorátu cizinecké policie Praha-Ruzyně v průběhu roku 2020 se týkaly především nelegálních pobytů (překročení povolené délky pobytu dané vízem nebo bezvízovým stykem). U neregulérních dokladů byl oproti roku 2019 zaznamenán výrazný pokles a důsledkem nastavených podmínek pro vstup byly v některých měsících záchyty těchto dokladů nulové.

Další změnou bylo vystoupení Spojeného království dne 31. prosince 2020 z EU, čímž došlo k nastavení nových podmínek pro jejich občany při překračování vnější hranice EU a schengenského prostoru a vydání nového typu cestovního dokladu. Pro provádění hraniční kontroly to znamená, že pro občany Spojeného království již není možné použít samoobslužné odbavovací brány e-Gates. V současné době podstupují hraniční kontrolu na přepážkách určených pro občany třetích zemí. Vezmeme-li v úvahu, že občané Spojeného království byli v předchozích letech spolu s občany Ruské federace nejčastěji odbavovanou státní příslušností, lze očekávat zvýšenou frekvenci na přepážky hraniční kontroly určené pro odbavování občanů třetích zemí. Přestože se letecký provoz

bude obnovovat velmi pomalu, tak bude podstatné se problematice neregulérních dokladů věnovat i v následujícím období.

Neustále dochází k napadení cestovních dokladů EU s nízkým zabezpečením (průkazy totožnosti Itálie, Řecka, Rumunska). Bylo by žádoucí nastavit podmínku v souvislosti zejména s leteckou dopravou, aby cestující předkládali cestovní doklad alespoň se strojově ověřitelnými prvky jako je například strojově čitelná zóna. To zřetelně usnadní a urychlí nejen odbavení na přepážkách leteckých společností, ale rovněž na přepážkách pasové kontroly. Pokud se týká biometrických dokladů, ty by samozřejmě zajistily významně komplexnější a spolehlivější kontrolu jak daného cestovního dokladu, tak i samotné osoby, která doklad předkládá. Vzhledem k technickým možnostem je kvalita padělků na vzestupu, zároveň se v důsledku nových technologií evidentně daří tyto doklady zachytit. Rovněž v oblasti zkoumání dokladů dochází k neustálému vývoji. V rámci Ředitelství služby cizinecké policie vznikají nová specializovaná střediska vybavena nejmodernější technikou. V roce 2020 se jednalo o vytvoření specializovaného pracoviště Národního centra pro kontrolu dokladů, kde je k dispozici též školicí středisko pro příslušníky vykonávající službu na vnější schengenské hranici. Dalším významným přínosem tohoto centra je průběžná aktualizace a doplňování databáze DATEX, co se týká vzorů cestovních a jiných dokladů a informací k těmto dokladům. Je poněkud obtížné předpovědět, co přinese rok 2021 v oblasti nelegální migrace. I přes poklesy způsobené omezením pohybu v souvislosti s pandemií COVID-19 se dá očekávat, že pokud nebudou přístupné obvyklé migrační trasy, budou vznikat nové. Nejen následky pandemie, ale rovněž současné klimatické katastrofy a politické či vojenské nepokoje jsou nepochybně příčinou zhoršení životních podmínek a ekonomické nejistoty, které mohou být důvodem dalšího pohybu migračních toků.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje a periodika

1. BALLA, J. *Evropská integrace*. Ostrava: Advertis, 2000, 88 s. ISBN 80-900907-0-2. Dostupné také z WWW: <<https://ndk.cz/view/uuid:77f471f0-81b1-11e3-a6e0-005056827e52?page=uuid:ab027400-9658-11e3-8e84-005056827e51>>.
2. BOHÁČKOVÁ, I., JENÍČEK, V., SVATOŠ, M. *Evropská integrace*. Praha: Credit, 2003, 189 s. ISBN 978-80-213-0983-8. Dostupné také z WWW: <<https://ndk.cz/view/uuid:113faa80-a0eb-11e2-9a08-005056827e52?page=uuid:ab7e6060-addd-11e2-ada5-005056825209>>.
3. DANIEL, J. Sankce a ekonomický kolaps. In *Mezinárodní politika 2/2020*. Trendy evropské bezpečnosti [online časopis]. Praha: Ústav mezinárodních vztahů Praha, 2020, 2. číslo ze 3, 41 s [cit. 2021-02-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.iir.cz/article/mezinarodni-politika-trendy-v-evropske-bezpecnosti>>.
4. EICHLER, J., et al. *Evropská bezpečnost 30 let po skončení studené války*. Praha: Oeconomica, nakladatelství VŠE, 2019, 269 s. ISBN 978-80-245-2296-8. Dostupné také z WWW: <<https://ndk.cz/view/uuid:237a17d0-78b1-11ea-8f71-005056827e52?page=uuid:a3ba91b1-49ad-4b0b-9684-4c70dd92591e>>.
5. FIALA, P., KRITÍLEK, O., PITROVÁ, M. *Evropská unie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018, 990 s. ISBN 978-80-7325-450-6. Dostupné také z WWW: <<https://ndk.cz/view/uuid:da2a3f70-e1a7-11e8-bc37-005056827e51?page=uuid:878f8be0-ffe7-11e8-8d10-5ef3fc9ae867>>.
6. KELLER, J. *Evropské rozpory ve světle migrace*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2017, 227 s. ISBN 978-80-7419-249-4. Dostupné také z WWW: <<https://ndk.cz/view/uuid:77581f60-cb44-11ea-b7a2005056827e51?page=uuid:d2acb900-9e65-46dc-b302-43cb8eab6a73>>.
7. KURŽEJA, J., et al. *Cizinecká a pohraniční policie I*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2002, 200 s. ISBN 80-7251-087-8. Dostupné také z WWW: <<https://ndk.cz/view/uuid:f18dedf0-c60a-11e3-b110-005056827e51?page=uuid:2076a5d0-d77c-11e3-94ef-5ef3fc9ae867>>.

8. MOUDRÝ, M. *Evropská unie v kostce*. Praha: Jalna, 2017, 66 s. ISBN 978-80-86396-88-0. Dostupné také z WWW: <<https://ndk.cz/view/uuid:3f170150-cb3c-11ea-9c41-005056827e52?page=uuid:ff23ba6a-3185-417c-8464-9ba967dd8464>>.
9. NEJEZCHLEB, M., et al. *Učebnice pilota 2016* pro žáky a piloty všech druhů letounů a sportovních létajících zařízení, provozujících létání jako svou zájmovou činnost. Cheb: Svět křídel, 2016, 405 s. ISBN 978-80-87567-89-0. Dostupné také z WWW: <<https://ndk.cz/view/uuid:a92f44d0-e69e-11ea-87fa-005056827e52?page=uuid:34594248-3d9a-4fc4-a93b-49460c52a63f>>.
10. PALÁT, M. *Ekonomické aspekty mezinárodní migrace*. Teorie a praxe v Evropské unii. Ostrava: Key Publishing, 2013, 92 s. ISBN 978-80-7418-161-0. Dostupné také z WWW: <<https://ndk.cz/view/uuid:71f0c6c0-9457-11e7-a9a4-005056827e51?page=uuid:3edf6ff0-0cb3-11e8-8ee4-005056825209>>.
11. PIKNA, B. EUROPOL-hlavní funkční a právní aspekty. In *Bezpečnostní teorie a praxe*, sborník Policejní akademie ČR. Praha: Policejní akademie ČR, 11/2019, číslo 3, 146 s. ISBN 80-7251-183-1. Dostupné také z WWW: <<https://ndk.cz/view/uuid:2b927d80-dd34-11ea-8ce6-005056825209?page=uuid:c75349a0-e0dd-11ea-a0d6-5ef3fc9bb22f&fulltext=europol>>.
12. ŽANTOVSKÝ, P. Migrace očima českých médií. In *Evropa v imigrační krizi: jaká jsou východiska?* XII. vědecká konference: 3. - 4. května 2016. Praha: Vysoká škola mezinárodních a veřejných vztahů, 2016, s 48-52, 72 s. ISBN 978-80-7431-164-2. Dostupné také z WWW: <<https://ndk.cz/view/uuid:0739dc70-7264-11ea-9408-005056827e51?page=uuid:ca86e7dc-6067-4985-98d0-2ebad53dc855>>.

Elektronické zdroje

1. *AD 1.3 Přehled letišť a heliportů* [online]. Praha: © 2021 AIM, Řízení letového provozu ČR, s.p., 25. 3. 2021 [cit. 2021-03-31]. Dostupné z WWW: <https://aim.rlp.cz/ais_data/www_main_control/frm_cz_aip.htm>.
2. *ANNEX 9* [online]. The UN: © International Civil Aviation Organization [cit. 2021-03-20]. Dostupné z WWW: <<https://www.icao.int/Security/FAL/ANNEX9/Pages/default.aspx>>.

3. *Biometrické údaje v pasech* [online]. Praha: Euroskop, Copyright © 2005-2021 Vláda ČR [cit. 2021-02-08]. Dostupné z WWW: <<https://www.euroskop.cz/591/sekce/biometricke-udaje-v-pasech/>>.
4. BOCÁN, J. *Národního situační centrum ochrany hranic* [online]. Praha: © 2021 Policie ČR, 4. 6. 2019 [cit. 2021-02-08]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/narodni-situacni-centrum-ochrany-hranic.aspx>>.
5. *BREXIT* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2021 [cit. 2021-02-03]. Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/clanek/brexit.aspx>>.
6. BULMAN, M. Can dental X-rays determine a refugee's age? In *Independent* [online]. UK: Independent, 19. 10. 2016 [cit. 2021-02-21]. Dostupné z WWW: <<https://www.independent.co.uk/news/uk/home-news/child-refugees-age-can-dental-checks-determine-how-old-someone-calais-jungle-a7369531.html>>.
7. *Cizinecká policie na vnějších hranicích-mezinárodních letištích* [online]. Praha: Národní kontrolní autorita, 2021 [cit. 2021-02-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.abceasygo.cz/web/nkaczech/cizinecka-policie-na-vnejsich-hranicich-mezinarodnich-letistich>>.
8. *Countries* [online]. EU: Europe.eu, 2021 [cit. 2021-02-03]. Dostupné z WWW: <https://europa.eu/european-union/about-eu/countries_en>.
9. ČERNÝ, J. *Exkurze na ICP Praha Ruzyně* [online]. Praha: Vyšší policejní škola a střední policejní škola Ministerstva vnitra Praha, 21. 3. 2017 [cit. 2021-02-09]. Dostupné z WWW: <<https://www.skolamv.cz/170-aktuality/fotogalerie-a-akceskoly/390-exkurze-na-icp-praha-ruzyne.html>>.
10. *Dlouhodobá koncepce a strategie rozvoje Letiště Praha*. Včetně obrázků [online]. Praha: Letiště Praha, Copyright 2021 © Letiště Praha, a. s. [cit. 2021-02-09]. Dostupné z WWW: <<https://www.prg.aero/dlouhodobá-koncepce-strategie-rozvoje-letiste-praha>>.
11. *Entry/Exit Systém (EES)* [online]. EU: Evropská komise, 2021 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z WWW: <https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/smart-borders/ees_en>.
12. *ETIAS, what it means for travellers; what it means for Frontex* [online]. EU: © 2021 FRONTEX [cit. 2021-03-19]. Dostupné z WWW: <<https://frontex.europa.eu/future-of-border-control/etias/>>.

13. GRECMANOVÁ, R. *Zahájení činnosti Národního situačního centra ochrany hranic* [online]. Praha: © 2021 Policie ČR, 4. 6. 2019 [cit. 2021-02-08]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/zahajeni-cinnosti-narodniho-situacniho-centra-ochrany-hranic.aspx>>.
14. *Information Concerning the Non-Exhaustive List of Known Fantasy and Camouflage Passports* [online]. EU: Evropská komise, 2011, poslední aktualizace 12. 11. 2020 [cit. 2021-02-08]. Dostupné z WWW: <https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/borders-and-visas/document-security/docs/list_of_known_fantasy_and_camouflage_passports_en.pdf>.
15. *INTERPOL: an overview* [pdf]. Lyon: INTERPOL 2021, 2020 [cit. 2021-03-12]. Dostupné z WWW: <<https://www.interpol.int/Who-we-are/What-is-INTERPOL>>.
16. *Jak se cestovalo z ČSSR na Západ. Cestovní pas ČSSR* [online]. ČR: blog Pohraničník, 29. 3. 2019 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z WWW: <<http://pohranicnik.blogspot.com/2019/03/jak-se-cestovalo-z-cssr-na-zapad.html>>.
17. JAROŠ, P. *Videospektrální komparátor* [online]. Praha: © 2021 Policie ČR, 13. 9. 2016 [cit. 2021-02-09]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/fotogalerie/videospektralni-komparator.aspx>>.
18. KOPECKÁ, R. Skutečný věk uprchlíků? Evropa začíná uvažovat o povinných testech. In *Denik.cz* [online]. Praha: Copyright © VLTAVA LABE MEDIA a.s., 2018 [cit. 2021-02-21]. Dostupné z WWW: <https://www.denik.cz/ze_sveta/v-evrope-mozna-budou-povinne-testy-skutecneho-veku-uprchliku-20180108.html>.
19. KUDLÁČKOVÁ, B. *Schengenbus na IDETU* [online]. Praha: © 2021 Policie ČR, 7. 5. 2009 [cit. 2021-02-07]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/fotogalerie/schengenbus-na-idetu.aspx>>.
20. *Letecké předpisy řady L. Hlava 3 – Vstup a odlet cestujících a jejich zavazadel.* In *Předpis L9* [online]. Praha: Copyright © 2021 Ministerstvo dopravy ČR, s. 1- 6 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.mdcr.cz/Dokumenty/Letecka-doprava/Pravni-predpisy/Predpisy-řady-L>>.

21. *Letiště Praha dosáhlo po roce dalšího rekordu* [online]. Praha: Letiště Praha, 13. 12. 2019, Copyright 2021 © Letiště Praha, a. s. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z WWW: <<https://www.prg.aero/letiste-praha-dosahlo-po-roce-dalsiho-rekordu-odbavilo-letos-jiz-17-milionu-cestujicich>>.
22. MACHOTKOVÁ, Š. *Co je Schengen* [online]. Praha: Euroskop, Copyright © 2005-2021 Vláda ČR [cit. 2021-02-03]. Dostupné z WWW: <<https://www.euroskop.cz/300/sekce/co-je-schengen>>.
23. MACHOTKOVÁ, Š. *Vstup ČR do Schengenu* [online]. Praha: Euroskop, Copyright © 2005-2021 Vláda ČR [cit. 2021-02-04]. Dostupné z WWW: <<https://www.euroskop.cz/8750/sekce/vstup-cr-do-schengenu/>>.
24. MAJER, M. *Cizinecká policie. Bilance roku 2020* [online prezentace]. Praha: © 2021 Policie ČR, Ředitelství služby cizinecké policie, 4. 2. 2020 [cit. 2021- 02- 06]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/bilance-roku-2020-z-pohledu-cizinecke-policie.aspx>>.
25. *Nechtěný rekord. Letiště v Ruzyni hlásí nejméně cestujících za 25 let* [online]. Praha: Copyright © VLTAVA LABE MEDIA a.s., 22. 1. 2021 [cit. 2021-02-07]. Dostupné z WWW: <https://prazsky.denik.cz/zpravy_region/letiste-odlety-odbaveni-dovolena-hurghada-tenerife-omezeni.html>.
26. NOVÁK, M. Rekonstrukce ukazuje nejzásadnější data a události. In *Aktuálně.cz* [online]. Atlas.cz 1999–2021 © Economia, a.s., 11. 1. 2021 [cit. 2021-02-23]. Dostupné z WWW: <<https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/rekonstrukce-roku-od-prvni-obeti-koronaviru/r~b613311a540e11eb95caac1f6b220ee8/>>.
27. *Ověřovací přístroj* [online]. Praha: Krimi LT seznam.cz, 2021 [cit. 2021-02-09]. Dostupné z WWW: <www.krimi-ltsezam.cz/cs/overovaci-pristroj-lupa-regula-1019m-01>.
28. Part 1: Introduction. Machine Readable Travel Documents. In *Doc 9303* [online]. Montréal: © ICAO 2015, Seventh Edition, 26 s [cit. 2021-03-23]. ISBN 978-92-9249-790-3. Dostupné z WWW: <https://www.icao.int/publications/Documents/9303_p1_cons_en.pdf>.
29. Part 3: Specifications Common to all MRTDs. Machine Readable Travel Documents. In *Doc 9303* [online]. Montréal: © ICAO 2015, Seventh Edition, 49 s [cit. 2021-03-01]. ISBN 978-92-9249-792-7. Dostupné z WWW: <https://www.icao.int/publications/Documents/9303_p3_cons_en.pdf>.

30. Part 9: Deployment of Biometric Identification and Electronic Storage of Data in MRTDs. Machine Readable Travel Documents. In *Doc 9303* [online]. Montréal: © ICAO 2015, 13 s [cit. 2021-03-01]. ISBN 978-92-9249-797-2. Dostupné z WWW: <https://www.icao.int/publications/Documents/9303_p9_cons_en.pdf>.
31. *Pražské letiště chce do roku 2028 rozšířit druhý terminál za 16 miliard korun* [online]. Praha: Euro.cz, 13. 11. 2019, Copyright © 2021 Internet Info, s.r.o. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z WWW: <<https://www.euro.cz/byznys/prazske-letiste-chce-do-roku-2028-rozsirit-druhy-terminal-za-16-miliard-korun>>.
32. *Projekt rychlodráhy Praha-letiště Ruzyně-Kladno. Včetně obrázků* [online]. Praha: Magistrát hlavního města Prahy © 2021, 2. 3. 2005 [cit. 2021-02-09]. Dostupné z WWW: <http://www.praha.eu/jnp/cz/co_delat_v_praze/o_praze/projekt_rychlodrahy_praha_letiste_ruzyne_kladno.html>.
33. RÖSSLEROVÁ, J. *eGate pomáhá na ruzyňském letišti rychleji odbavovat cestující*. Fotogalerie [online]. Praha: Policejní deník, 23. 7. 2015 [cit. 2021-02-09]. Dostupné z WWW: <<https://policejnidetik.cz/egate-pomaha-na-ruzynskem-letisti-rychleji-odbavovat-cestujici/>>.
34. *Ředitelství pro mezinárodní policejní spolupráci* [online]. Praha: Policejní prezidium ČR © 2021 Policie ČR [citace 2021-03-12]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/reditelstvi-pro-mezinarodni-policejni-spolupraci.aspx>>.
35. *Schengen* [online]. Praha: Copyright © 2021 Ministerstvo dopravy ČR [cit. 2021-03-19]. Dostupné z WWW: <<https://mdcr.cz/Dokumenty/Letecka-doprava/Pravni-predpisy/Schengen>>.
36. *Slovníček pojmů* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2021 [cit. 2021-02-04]. Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>>.
37. *Společná centra policejní a celní spolupráce* [online]. Praha: Policejní prezidium ČR © 2021 Policie ČR [citace 2021-03-12]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/spolecna-centra-policejni-a-celni-spoluprace.aspx>>.

38. *Soviet union passport* [online]. Dreamstime, pinterest.com [cit. 2021-02-10]. Dostupné z WWW: <<https://cz.pinterest.com/pin/815714551227299502/>>.
39. ŠULOVÁ, K. *Ruzyně má samoobslužnou bránu pro kontrolu cestujících* [online]. Praha: © Česká televize 1996-2021, 5. 12. 2011 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z WWW: <<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1205529-ruzyne-ma-samoobsluznou-branu-pro-kontrolu-cestujicich>>.
40. Technické termíny. In *Glosář PRADO* [online]. EU: Rada Evropské unie, 2021, 153 s [cit. 2021-02-08]. Dostupný z WWW: <<https://www.consilium.europa.eu/prado/cs/prado-glossary/prado-glossary.pdf>>.
41. VONDRÁŠEK, M. *Cizinecká policie. Bilance roku 2020* [online prezentace]. Praha: Policejní prezidium ČR © 2021 Policie ČR, 4. 2. 2020 [cit. 2021-02-26]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/bilance-roku-2020-z-pohledu-cizinecke-policie.aspx>>.
42. YAYBOKE, E. How Will COVID-19 Impact Global Migration? In *Youtube* [online]. USA: Columbia College, 31. 3. 2020 [cit. 2021-02-26]. Dostupné z WWW: <<https://www.youtube.com/watch?v=Kkh5hGTJsaQ>>.

Legislativní dokumenty

1. EU. *Nařízení Evropského parlamentu a Rady 2016/399* ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex) (kodifikované znění 11. 6. 2019) [cit. 2021-02-08]. Dostupné z WWW: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32016R0399>>.
2. EU. *Nařízení Evropského parlamentu a Rady 2016/679* ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (Text s významem pro EHP) (konsolidované znění 4. 5. 2016). [cit. 2021-03-31]. Dostupné z WWW: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R0679&from=CS>>.

3. ES. *Nařízení Rady č. 2252/2004* ze dne 13. prosince 2004 o normách pro bezpečnostní a biometrické prvky v cestovních pasech a cestovních dokladech vydávaných členskými státy (konsolidované znění 26. 6. 2009). Dostupné z WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A02004R2252-20090626&qid=1617266261849>.
4. ČESKO. *Zákona č. 191* ze dne 25. května 2016, o ochraně státních hranic České republiky a o změně souvisejících zákonů (zákon o ochraně státních hranic). In *Sbírka zákonů České republiky*. 2016, částka 72 [cit. 2021-02-04]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-191>.
5. ČESKO. *Zákon č. 326* ze dne 30. listopadu 1999, o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, částka 106 [cit. 2021-02-04]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-326>.
6. ČESKO. *Zákon č. 329* ze dne 30. listopadu 1999, o cestovních dokladech a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o cestovních dokladech). In *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, částka 107 [cit. 2021-02-20]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-329>.
7. ČESKO. *Zákon č. 49* ze dne 6. března 1997, o civilním letectví a o změně a doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1997, částka 17 [cit. 2021-02-07]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1997-49>.
8. ČESKOSLOVENSKO. *Dohoda č. 147/1947 Sb.*, Úmluva o mezinárodním civilním letectví (sjednána dne 7. prosince 1944). In *Sbírka zákonů České republiky*. 1947, částka 68 [cit. 2021-03-20]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1947-147>.
9. *Bezpečnostní strategie České republiky* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, Praha, 2015, 23 s [cit. 2021-01-30]. Dostupné z WWW: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/bezpecnostni-strategie-2015.pdf>.

Interní akty řízení

1. MINISTERSTVO VNITRA. *Pokyn policejního prezidenta č. 127 ze dne 18. června 2019 o činnosti národního centra pro kontrolu dokladů a o kontrole neregulérních a dalších dokladů*. Praha: Policejní prezidium ČR, 2019.
2. MINISTERSTVO VNITRA. *Pokyn ředitele Ředitelství služby cizinecké policie č.11 ze dne 26. února 2019 o hraniční kontrole a zajišťování ochrany civilního letectví na mezinárodních letištích*. Praha: Policejní prezidium ČR, 2019.
3. MINISTERSTVO VNITRA. *Pokyn policejního prezidenta č. 268 ze dne 31. prosince 2015 o pobytové kontrole*. Praha: Policejní prezidium ČR, 2015.

Ostatní zdroje

Kromě výše uvedených zdrojů byly při zpracování bakalářské práce využity následující materiály:

- interní databáze Národní informační systém DATEX, 2003-2021.
- interní databáze Skupina analýzy rizik Ředitelství služby cizinecké policie, 2021.
- interní databáze Inspektorátu cizinecké policie Praha-Ruzyně, 2021.
- informační leták: *SIS II*. EU, 2013 [cit. 2021-02-07]. ISBN 978-92-79-28151-8. Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/clanek/schengensky-informacni-system-sis-ii-spusten.aspx>>.
- výroční zprávy Národního centra pro kontrolu dokladů Ředitelství služby cizinecké policie, 2018, 2019, 2020.

Seznam zkratek a pojmů

AIM: z anglického Aeronautical Information Management označující středisko poskytující leteckou informační službu (Řízení letového provozu ČR).

BREXIT: z anglického British Exit označující vystoupení Spojeného království z Evropské unie.

CIS: národní cizinecký informační systém.

DATEX: z anglického Data Exchange označující interní databázi dokladů, odhalených padělků a dalších informací o dokladech.

DOTAZY: dotazy do IS Policie ČR a Ministerstva vnitra ČR.

EASY GO: automatizovaná hraniční kontrola (samoobslužné odbavení pomocí automatické brány, tzv. eGate).

EES: z anglického Entry/Exit System označující automatizovaný systém registrace cestujících z třetích zemí Vstup/Výstup.

eGate: viz **EASY GO**.

ePas: cestovní doklad, který obsahuje biometrické údaje v elektronickém nosiči dat (mikročipu).

ES: Evropské společenství.

ESTA: z anglického Electronic System for Travel Authorization systém udělování povolení k cestování do Spojených států amerických.

eTA: z anglického Electronic Travel Authorization systém udělování povolení k cestování do Kanady.

ETA: z anglického Electronic Travel Authorization systém udělování povolení k cestování do Austrálie.

ETIAS: z anglického European Travel Information and Authorisation System označující systém udělování povolení cestujícím ze zemí mimo EU, kteří nepotřebují vízum k návštěvě schengenského prostoru.

EURODAC: IS pro porovnání otisků prstů za účelem uplatňování Dublinské úmluvy (žadatelé o mezinárodní ochranu).

EUROSUR: evropský systém ochrany hranic (společný rámec pro výměnu informací mezi členskými státy a agenturou FRONTEX).

FRONTEX: Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž. Z francouzského Frontières extérieures.

ICAO: z anglického International Civil Aviation Organisation znamenající Mezinárodní organizace pro civilní letectví.

ICIS: IS Interpolu-mezinárodní policejní organizace.

IS: informační systém.

IS LETIŠTĚ: systém automatické detekce obličejů.

KODOX: IS hraniční kontroly přístupný policistům zařazených na inspektorátech cizinecké policie.

MRZ: anglická zkratka Machine Readable Zone znamenající strojově čitelná zóna v cestovním dokladu.

NJE: Národní jednotka EUROPOLU.

NUI: Národní ústředna INTERPOLU.

OBZOR: IS údajů cestujících v letecké dopravě.

OSN: Organizace spojených národů.

ŘMPS PP ČR: Ředitelství pro mezinárodní policejní spolupráci Policejní prezidium ČR.

SARS: z anglického Severe Acute Respiratory Syndrom znamenající těžký akutní respirační syndrom.

SIRENE: anglická zkratka Supplementary Information Request at the National Entry označující žádost o dostatečné informace na národní úrovni.

SIS II: Schengenský informační systém.

VIS: vízový informační systém.

WHO: z anglického World Health Organization znamenající Světová zdravotní organizace.

Seznam obrázků

Obrázek 1: Lupa regula.....	27
Obrázek 2: Videospektrální komparátor	27
Obrázek 3: Validátory palubních vstupenek	28
Obrázek 4: Národní situační centrum ochrany hranic.....	29

Seznam tabulek a grafů

Tabulka 1: Členské státy EU	16
Tabulka 2: Členské státy EU a schengenského prostoru	18
Graf 1: Srovnání počtu odbavených osob na letišti Praha-Ruzyně 2017-2020	22
Tabulka 3: Porovnání neregulérních cestovních dokladů 2018-2019.....	44
Tabulka 4: Porovnání neregulérních cestovních dokladů 2019-2020.....	54

Přílohy

Příloha I: Vize Letiště Praha 2035 plus

Příloha II: Hraniční kontrola pomocí automatických odbavovacích bran

Příloha III: Některé ochranné prvky cestovních dokladů

Příloha IV: Některá specifika strojově čitelných cestovních dokladů dle Dokumentu 9303 ICAO

Příloha V: Vzory pseudodokladů

Příloha VI: Vzory cestovních dokladů, vízových štítků a přechodových razítek

Příloha VII: Vybrané statistické údaje související s neregulárními cestovními doklady na letišti Praha-Ruzyně

LETIŠTĚ 2035+

Příloha I: Vize Letiště Praha 2035 plus

Letiště Václava Havla Praha je páté nejrychleji rostoucí letiště v Evropě. I do budoucna se očekává podle průzkumů dlouhodobý průměrný čtyřprocentní růst počtu odbavených cestujících za rok. Letiště se na nárůst počtu cestujících musí připravit a přizpůsobit tomu kapacity. V první fázi rozvoje se plánuje s investicí 16 miliard korun. Rozvoj se bude financovat z vlastních zdrojů bez vlivu na státní rozpočet.

Současné projekty

Na Terminálu 2 vznikla nová centrální bezpečnostní kontrola vybavena osmi moderními automatickými a šesti manuálními bezpečnostními tratěmi. Ve špičce odbaví až o 40 % cestujících více než původní bezpečnostní kontrola.

Na Terminálu 1 bylo otevřeno nové rekonfigurované letadlové stání, které může odbavit buď jedno velké letadlo na dlouhé tratě, nebo dvě menší letadla na střední vzdálenosti. Stání bylo vybaveno novým nástupním mostem a navazují na něj celkem tři odletové čekárny označené jako A3, A4 a A10. Dále zde byly otevřeny

dva nové velkokapacitní karusely a dva rekonstruované standardní karusely na odbavená zavazadla.

Budoucí projekty

Rozšíření Terminálu 2 proběhne v několika etapách. Zvýší se kapacity na odbavení cestujících a zavazadel a implementují se do provozu moderní technologie. Stávající prst D bude prodloužen o nová letadlová stání a odletové čekárny s nástupními mosty. Ve vzdálenější budoucnosti by mohl být vybudován také nový prst E. Cestující by měli vstupovat do obou letištních terminálů přes jednu centrální bezpečnostní kontrolu umístěnou v prostorách současného Terminálu 2.

Před rozšířeným Terminálem 2 vzniknou nové parkovací domy Skywalk a tzv. Plaza. Parkovací domy budou z větší části nahrazovat stávající parkovací kapacity v místech současného parkoviště PC Economy a parkovacího domu PA Smart. Součástí budou nabíjecí stanice pro elektromobily, počítá se také s robotickým parkováním nebo pokročilými IT technologiemi ke sledování obsazenosti. Třípodlažní Skywalk propojí stávající i nově plánované objekty a bude sloužit jako komunikační tepna, zahrnovat by ale mohl i hotel nebo komerční prostory.

Plaza je naproti tomu koncipována jako předprostor Terminálu 2 a Aviatické ulice. Vzniknou zde nové veřejné plochy s velkým množstvím zeleně.⁷³

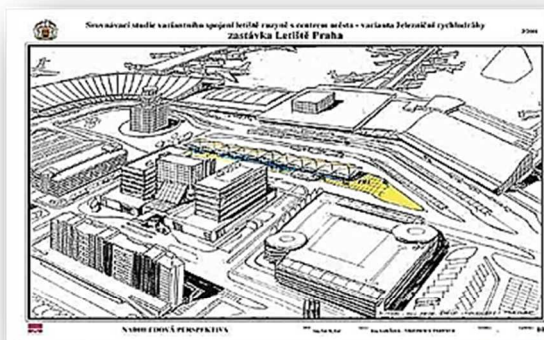

⁷³ *Dlouhodobá koncepce a strategie rozvoje Letiště Praha*. Včetně obrázků [online]. Praha: Letiště Praha, Copyright 2021 © Letiště Praha, a. s. [cit. 2021-02-09]. Dostupné z WWW: <<https://www.prg.aero/dlouhodobá-koncepce-strategie-rozvoje-letiste-praha>>.

Související projekty

Kolejové napojení urychlí cestování mezi letištěm a centrem. Čas potřebný na cestu se zkrátí o třetinu. Zvýší se kapacita veřejné hromadné dopravy. Kolejové spojení také uleví životnímu prostředí (49 % cestujících v době před pandemií COVID-19 využívalo individuální dopravu auty). Tento projekt není v rukou Letiště Praha, ale aktivně spolupracuje se Správou železniční dopravní cesty.

Technologický rozvoj se bude odvíjet od sledovaných trendů ve vývoji nových technologií s ohledem na vývoj letiště a vyhodnotí se vybrané projekty k realizaci (příklady: biometrie, virtuální realita, smart parkování, virtuální taxi či hologramy a roboti).⁷⁴

⁷⁴ *Projekt rychlodráhy Praha-letišťe Ruzyně-Kladno*. Včetně obrázků [online]. Praha: Magistrát hlavního města Prahy © 2021, 2. 3. 2005 [cit. 2021-02-09]. Dostupné z WWW: <http://www.praha.eu/jnp/cz/co_delat_v_praze/o_praze/projekt_rychlodrahy_praha_letiste_ruzyne_kladno.html>.

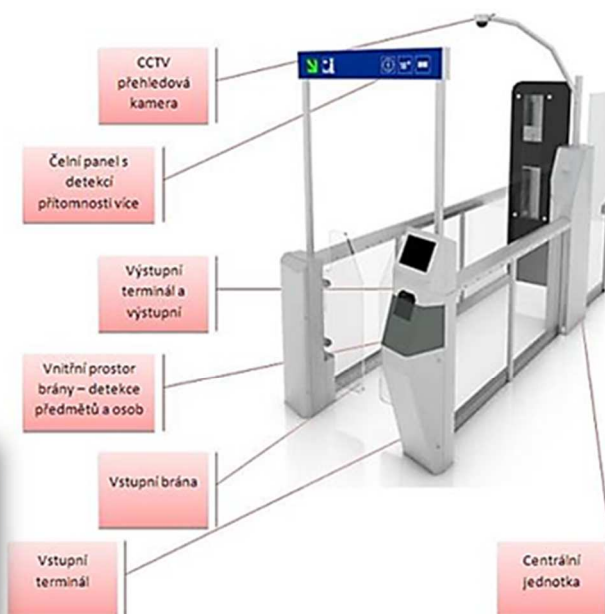
Příloha II: Hraniční kontrola pomocí automatických odbavovacích bran

Zdroj obrázků I a II⁷⁵

Zdroj obrázku III⁷⁶

Zdroj obrázku IV⁷⁷

Obrázek I: Automatická odbavovací brána e Gate

Obrázek II: Vstup do eGate

Obrázek III: Přiložení ePasu

Obrázek IV: ePas se symbolem mikročipu

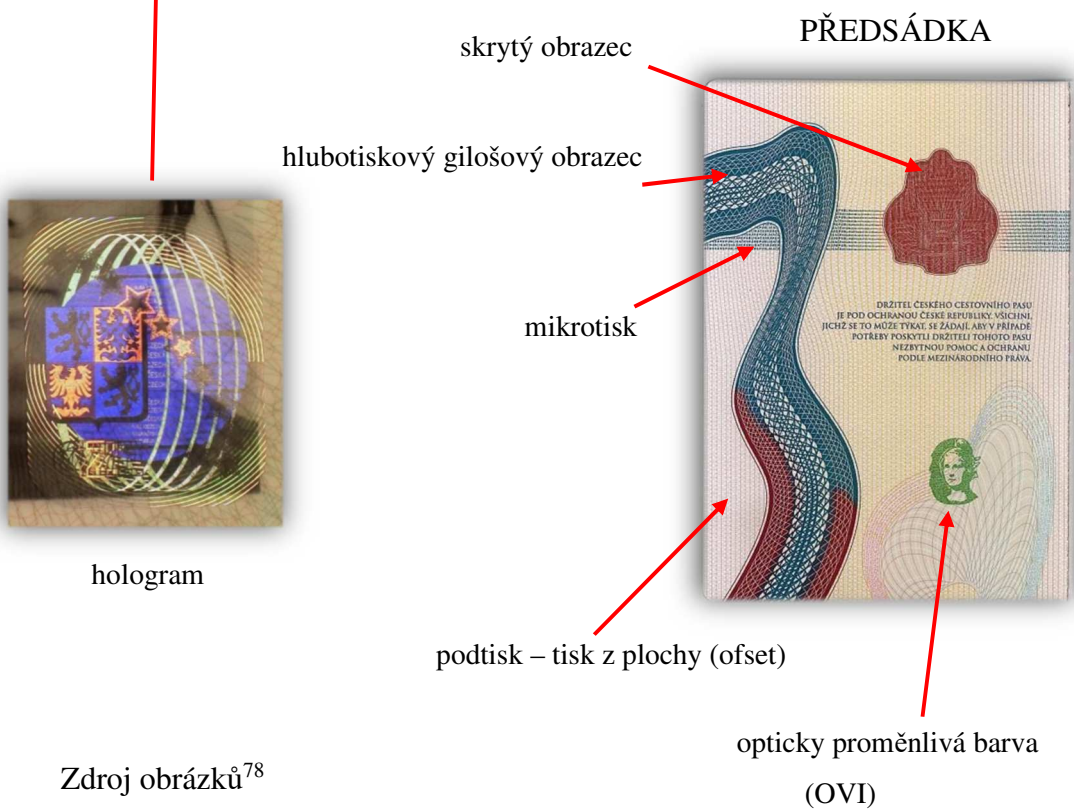

⁷⁵ RÖSSLEROVÁ, J. *eGate pomáhá na ruzyňském letišti rychleji odbavovat cestující*. Fotogalerie [online]. Praha: Policejní deník, 23. 7. 2015 [cit. 2021-02-09]. Dostupné z WWW: <<https://policejnidennik.cz/egate-pomaha-na-ruzynskem-letisti-rychleji-odbavovat-cestujici/>>.

⁷⁶ Cestovní pas ČR [interní databáze]. Praha: Národní informační systém DATEX, 2003-2021.

⁷⁷ ŠULOVÁ, K. *Ruzyně má samoobslužnou bránu pro kontrolu cestujících* [online]. Praha: © Česká televize 1996-2021, 5. 12. 2011 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z WWW: <<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1205529-ruzyne-ma-samoobsluznou-branu-pro-kontrolu-cestujicich>>.

Příloha III: Některé ochranné prvky cestovních dokladů

Zdroj obrázků⁷⁸

⁷⁸ Cestovní pas ČR [interní databáze]. Praha: Národní informační systém DATEX, 2003-2021.

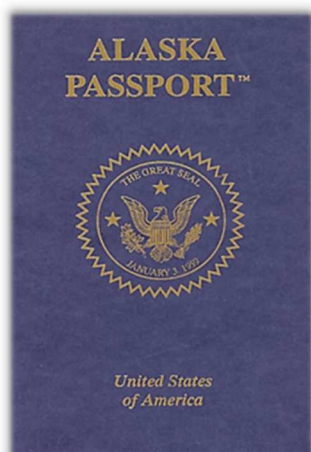
Poznámky:⁷⁹

- **Gilošové obrazce** jsou jemné obrazce skládající se z propletených nepřerušovaných čar a jsou sestaveny do geometrických vzorců.
- **Hlubotisk** je technika tisku, jejímž použitím vzniká vystouplý hmatatelný reliéf.
- **Hologram** je opticky proměnlivý obrazový prvek, který mění svůj vzhled v závislosti na úhlu natočení obrazce.
- **Laserové gravírování.** Obrazce a text jsou gravírovány do plastových laminátů nebo karet pomocí laseru. Během procesu laserového gravírování dochází k zápisu údajů prostřednictvím zčernání (zuhelnatění) vrstev citlivých na působení laseru.
- **Mikrotisk** jsou linie nebo vzory tvořené velmi drobnými písmeny, čísly nebo vyobrazeními, které téměř nejsou rozpoznatelné pouhým okem, avšak při zvětšení jsou viditelné.
- **Ofsetový tisk** (rovněž nazývaný litografie nebo mokrá ofset) je postup nepřímého tisku, kdy je text nebo obraz přenášen z válce s hladkým povrchem na ofsetový válec (pokrytý gumovým potahem) a odtud pak tištěn na základní vrstvu. Charakteristické je rovnoměrné rozvrstvení barvy a přesné ohraničení.
- **Opticky proměnlivá barva** (OVI z anglického Optically Variable Ink) je tisková barva. V závislosti na úhlu pohledu nebo osvětlení dochází k barevným změnám.
- **Skrytý obrazec** je hlubotiskem provedený motiv, který je viditelný při náklonu v šikmém světle. V závislosti na úhlu šikmého světla se obrazec jeví jako světlý na tmavém pozadí a naopak.

⁷⁹ Technické termíny. In *Glosář PRADO* [online]. EU: Rada Evropské unie, 2021, s. 38, 39, 41, 69, 82, 87, 88, 119 [cit. 2021-02-08]. Dostupný z WWW: <<https://www.consilium.europa.eu/prado/cs/prado-glossary/prado-glossary.pdf>>.

Příloha V: Vzory pseudodokladů

Obrázek I: Stát Aljaška je součástí
Spojených států amerických

Obrázek II: Cestovní pas
neexistující
Republiky kovbojů

Zdroj obrázku I⁸²

Zdroj obrázku II⁸³

⁸² LASSERRE, F. *Exemple de passeport de fantaisie, passeport de l'Alaska* [online]. © 2008-2021 ResearchGate GmbH [cit. 2021-02-10]. Dostupné z WWW: <https://www.researchgate.net/figure/Exemple-de-passeport-de-fantaisie-passeport-de-lAlaska_fig5_273996420>.

⁸³ HEALY, M. *Proof of ID: a Republic of Cowntown Passport* [online]. Dublin: WordPress.com, 26. 2. 2016 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z WWW: <<https://melhealy.wordpress.com/2016/02/26/republic-of-cowntown-passport/>>.

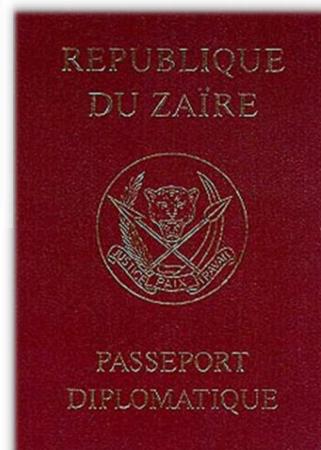
*Obrázek III: Bývalý
cestovní pas současné
Ruské federace*

*Obrázek IV: Bývalý
cestovní pas současné
České republiky*

*Obrázek V: Bývalý
cestovní pas současné
Republiky Kongo*

Zdroj obrázku III⁸⁴

Zdroj obrázku IV⁸⁵

Zdroj obrázku V⁸⁶

⁸⁴ *Soviet union passport* [online]. Dreamstime, pinterest.com [cit. 2021-02-10]. Dostupné z WWW: <<https://cz.pinterest.com/pin/815714551227299502/>>.

⁸⁵ *Jak se cestovalo z ČSSR na Západ. Cestovní pas ČSSR* [online]. ČR: blog Pohraničnick, 29. 3. 2019 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z WWW: <<http://pohranicnik.blogspot.com/2019/03/jak-se-cestovalo-z-cssr-na-zapad.html>>.

⁸⁶ Neplatný cestovní doklad Zairu [interní databáze]. Praha: Národní infomační systém DATEX, 2003-2021.

Příloha VI: Vzory cestovních dokladů, vízových štítků a přechodových razítek

Vzor průkazu totožnosti občana Itálie

- papír vyšší gramáže
- skládanka/knížka
- mikrotisk
- skrytý obrazec

*Vzor průkazu totožnosti občana Itálie
(vnitřní stránky)*

- fotografie bývá připojena lepením, nýtem

Vzor průkazu totožnosti
občana Švédska/přední strana

Vzor průkazu totožnosti
občana Švédska/zadní strana

- vysoká kvalita zabezpečení
- přítomnost mnoha ochranných prvků
- polykarbonátová karta

Vzor průkazu totožnosti občana Německa

- obsahuje biometrické údaje
- lze provést hraniční kontrolu pomocí automatické odbavovací brány eGates

Vzor vízového štítku
České republiky 2018

Vzor vízového štítku
České republiky 2011

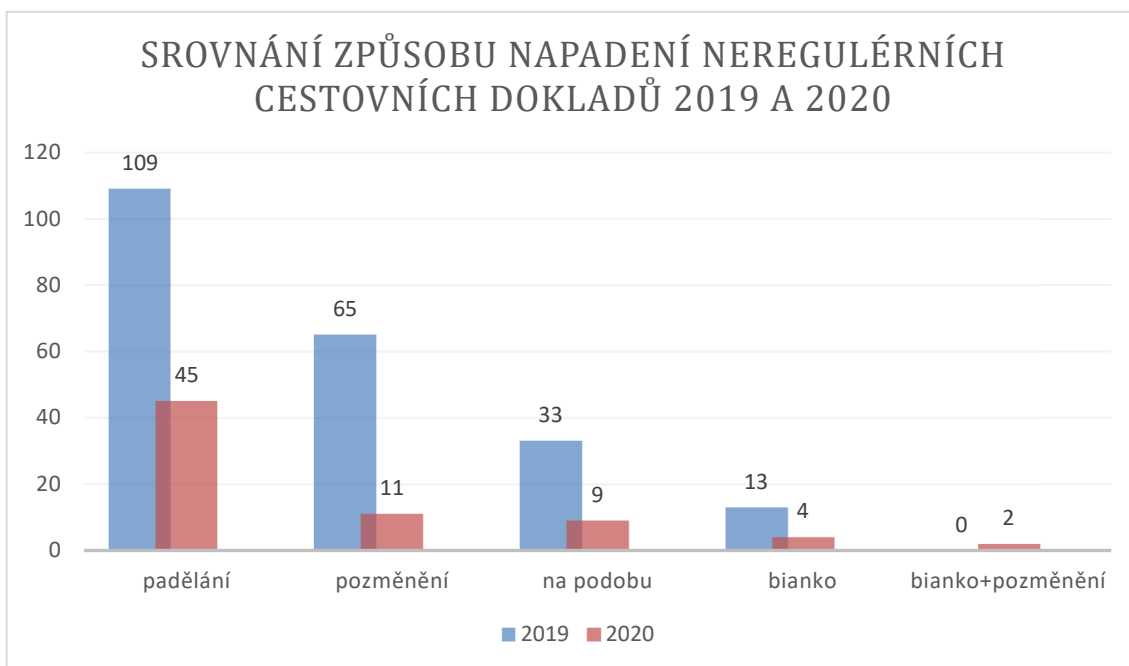
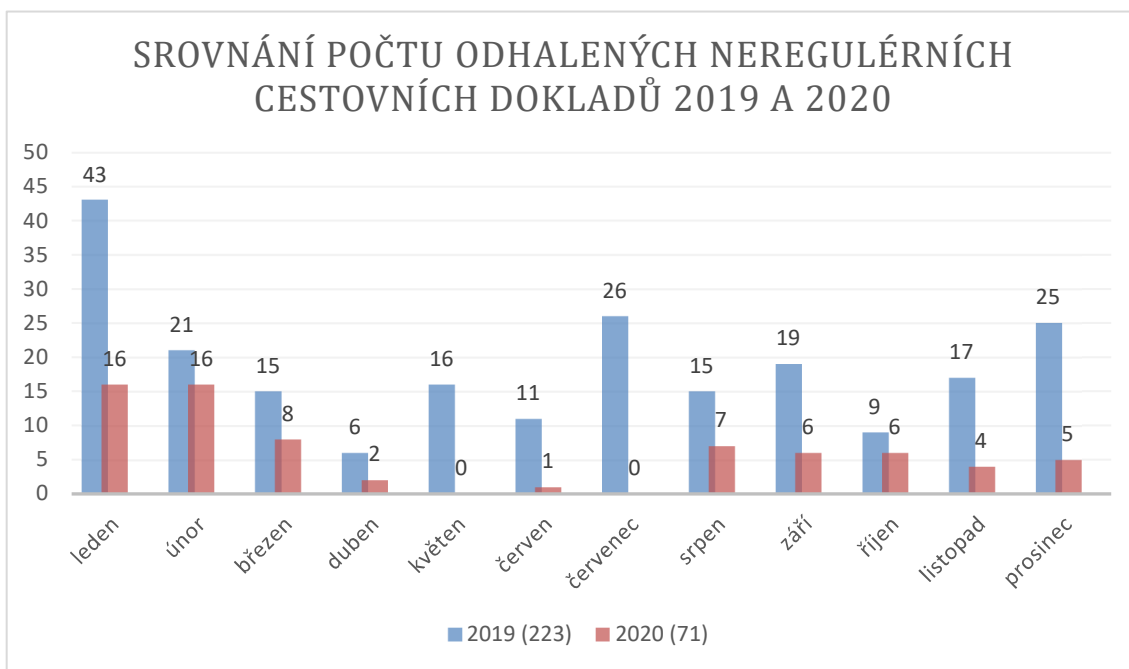
Vzor přechodových razítek
České republiky

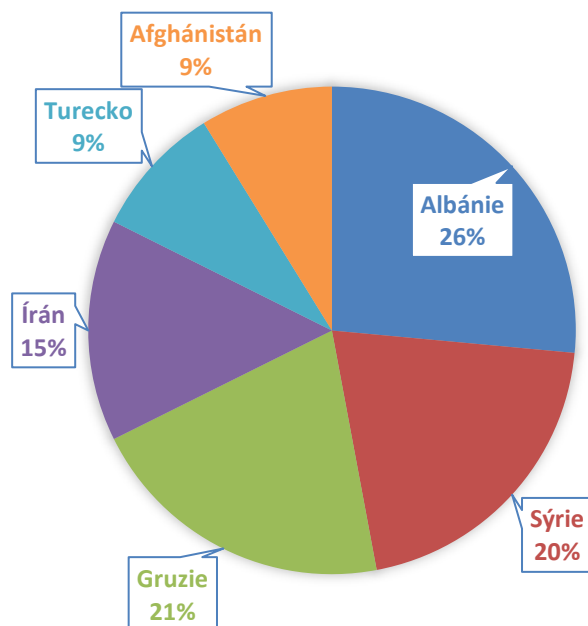
Zdroj obrázků⁸⁷

⁸⁷ Cestovní doklady, vízové štítky, přechodová razítka [interní databáze]. Praha: Národní informační systém DATEX, 2003-2021.

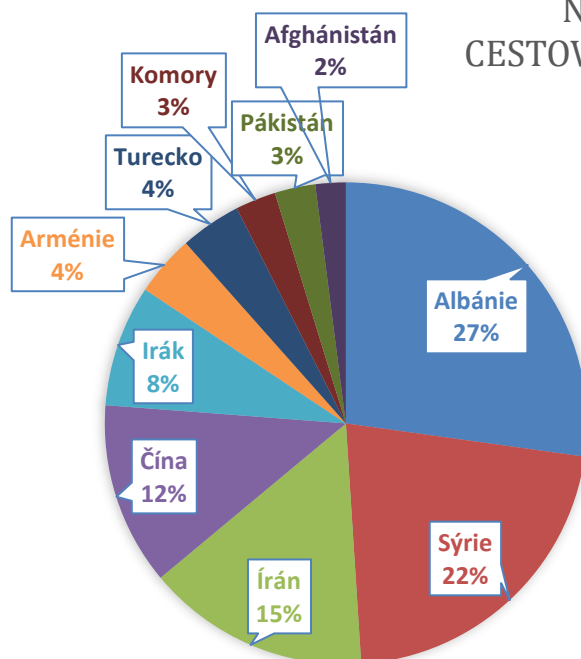
Příloha VII: Vybrané statistické údaje související s neregulárními cestovními doklady na letišti Praha-Ruzyně

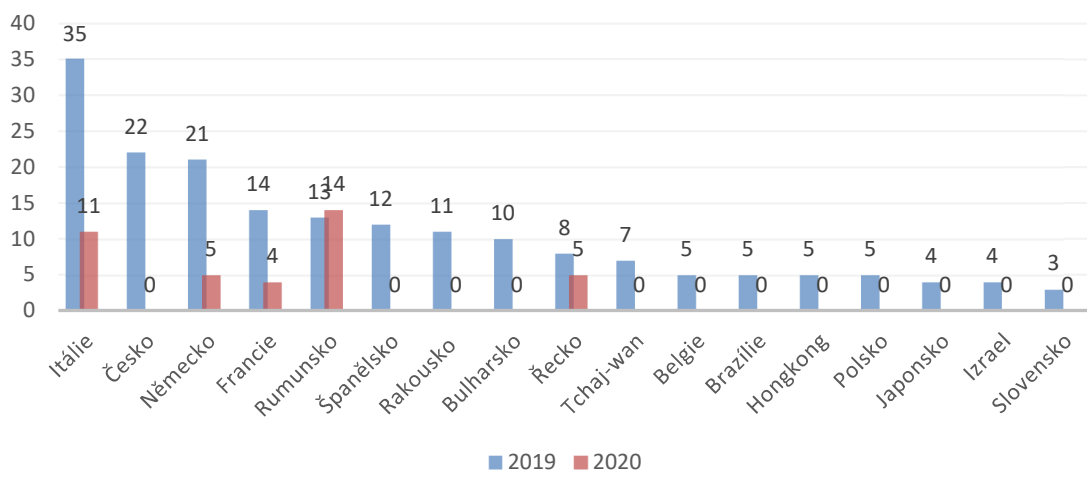
STÁTNÍ PŘÍSLUŠNOST PŘEDKLADATELŮ
NEREGULÉRNÍCH CESTOVNÍCH DOKLADŮ
V ROCE 2020

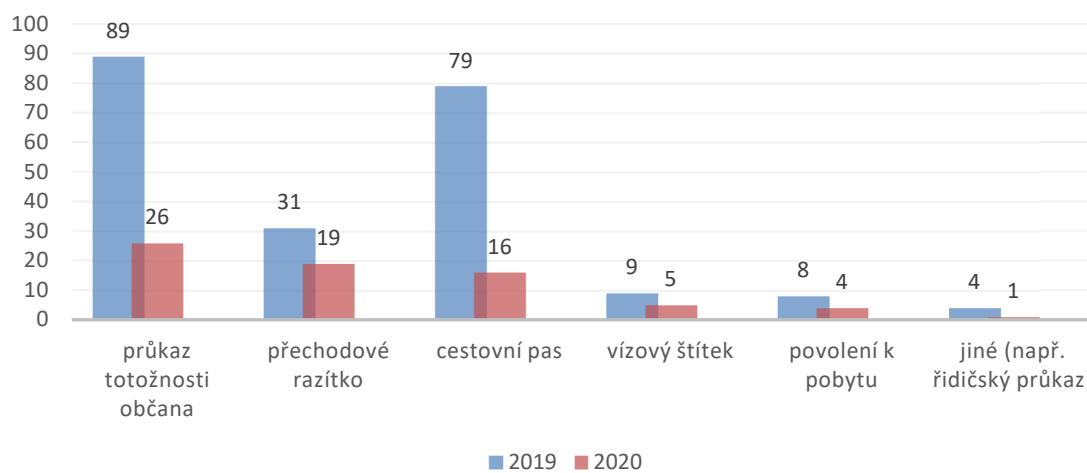
STÁTNÍ PŘÍSLUŠNOST
PŘEDKLADATELŮ
NEREGULÉRNÍCH
CESTOVNÍCH DOKLADŮ
V ROCE 2019

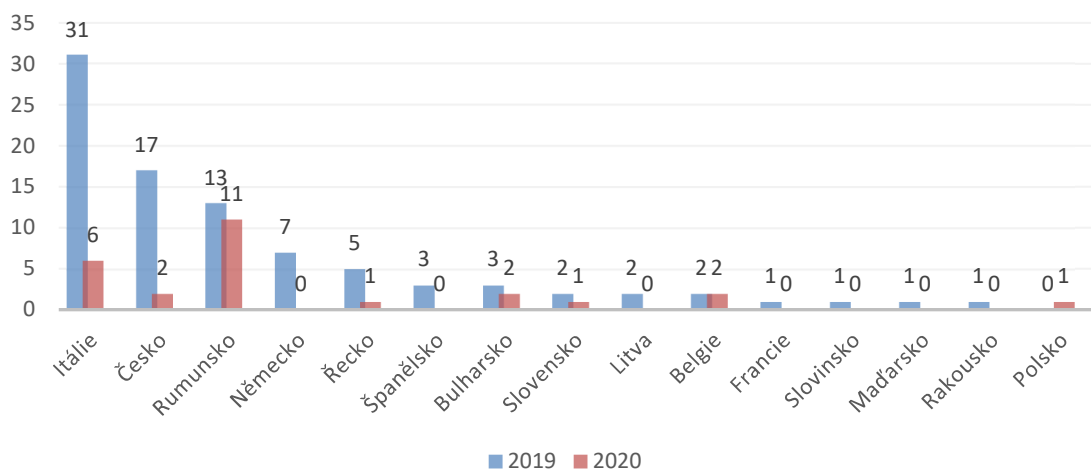
SROVNÁNÍ NEREGULÉRNÍCH CESTOVNÍCH DOKLADŮ PODLE VYDÁVÁJÍCÍHO STÁTU 2019 A 2020

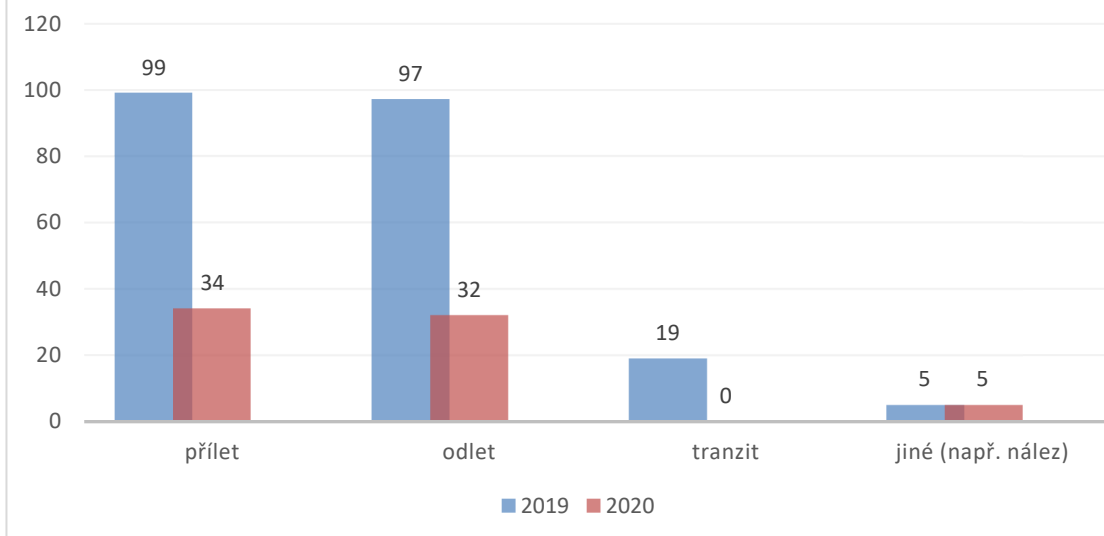
SROVNÁNÍ NEREGULÉRNÍCH CESTOVNÍCH DOKLADŮ PODLE PŘEDMĚTU NAPADENÍ 2019 A 2020

SROVNÁNÍ NEREGULÉRNÍCH PRŮKAZŮ TOTOŽNOSTI OBČANA PODLE VYDÁVAJÍCÍHO STÁTU 2019 A 2020

SROVNÁNÍ MÍSTA ODHALENÍ NEREGULÉRNÍCH CESTOVNÍCH DOKLADŮ 2019 A 2020

Zdroj grafů⁸⁸

⁸⁸ Vlastní zpracování. Údaje čerpány z: *Výroční zpráva za rok 2019* [interní databáze]. Praha: Národní centrum pro kontrolu dokladů, Ředitelství služby cizinecké policie, 2020 [cit. 2021-03-25] a *Výroční zpráva za rok 2020* [interní databáze]. Praha: Národní centrum pro kontrolu dokladů, Ředitelství služby cizinecké policie, 2021 [cit. 2021-03-25].